

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцентка

_____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ 202__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Удосконалення обліку і контролю наявності та руху основних засобів на
сільськогосподарському підприємстві

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувач

Єгор ШАПОВАЛОВ

Науковий керівник,
к.е.н., доц..

Альона МІНЬКОВСЬКА

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2023

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Обліку і фінансів**Кафедра:** Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітньо-професійна програма:** «Облік і оподаткування»**Спеціальність:** 071 «Облік і оподаткування»**Рівень вищої освіти:** другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

«_____» _____ 202__р.

ЗАВДАННЯ**Шаповалову Єгору Васильовичу**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення обліку і контролю наявності та руху основних засобів _____ на _____ сільськогосподарському підприємстві _____

Науковий керівник: Міньковська Альона Вікторівна, к.е.н., доцентка

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «09» жовтня 2023 року № 3050

2. Термін подання здобувачем роботи: 11 грудня 2023 року _____

3. Вихідні дані до роботи: Закони України, Постанови КМУ, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші нормативні документи, річні звіти підприємства, дані аналітичного та синтетичного обліку, навчальні посібники, підручники, періодична література, праці провідних вчених економістів, облікові дані та звітність ТОВ «Дніпро-Н» Кам'янського району, Дніпропетровської області.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні аспекти обліку і контролю основних засобів. 2. Стан обліку наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві. 3. Контроль наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві та його удосконалення. Висновки та пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Модель відображення інформації про стан основних засобів, як об'єкту обліку. Динаміка показників структури оборотних активів СТОВ «Дніпро– Н». Аналітичне вивірнювання показника дохідності СТОВ «Дніпро - Н». Питома вага необоротних активів в структурі майна СТОВ «Дніпро - Н» в динаміці. Оцінка руху та функціонального стану основних засобів СТОВ «Дніпро - Н». Динаміка показників ефективності використання основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н». Якісні показники фахівців бухгалтерії СТОВ «Дніпро - Н». Схема обліку наявності та операцій з руху основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н». Пропонована схема обліку поточного ремонту основних засобів. Акт переоцінки основних засобів. Завдання внутрішньогосподарського контролю наявності та руху основних засобів. Прийоми та методи контролю основних засобів. Запропонований робочий документ. Перевірка складу та структури основних

засобів у ТОВ «Дніпро-Н». Запропонований робочий документ

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 14 лютого 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні аспекти обліку і контролю основних засобів	січень- березень 2023р.	
2.	Аналіз показників ефективності діяльності та використання основних засобів на підприємстві	березень 2023р.	
3.	Стан обліку наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві	квітень-серпень 2023р.	
4.	Контроль наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві та його удосконалення	вересень - жовтень 2023р.	
5.	Вступ	листопад 2023р.	
6.	Висновки та пропозиції	листопад 2023р.	
7.	Оформлення роботи	грудень 2023р.	

Здобувач

_____ (підпис)

Єгор ШАПОВАЛОВ

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

_____ (підпис)

Альона МІНЬКОВСЬКА

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	11
1.1. Економічна сутність основних засобів	11
1.2. Основні засоби як об'єкт обліку і контролю на сільськогосподарському підприємстві	15
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю основних засобів	18
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	24
2.1. Аналіз показників ефективності діяльності та використання основних засобів в СТОВ «Дніпро – Н»	24
2.2. Організаційні аспекти формування облікового забезпечення діяльності досліджуваного підприємства	30
2.3. Первинний, синтетичний і аналітичний облік наявності та руху основних засобів	33
2.4. Напрямки удосконалення обліку наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві	35
Висновки до розділу 2	38
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	41
3.1. Теоретико-методичні аспекти контролю основних засобів	41
3.2. Стан контрольних заходів наявності та руху основних	44

засобів в досліджуваному підприємстві

3.3. Удосконалення контролю наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві	47
Висновки до розділу 3	49
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
ДОДАТКИ	64

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення обліку і контролю наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві»

Кваліфікаційна робота містить: 64с., 13рис., 6 табл., 2 додаток, 58 літературних джерел.

Об'єкт дослідження процес наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві.

Предмет дослідження теоретико-методичні, організаційні та практичні аспекти обліку і контролю наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві.

Метою роботи є узагальнення теоретичних положень, а також розробка практичних заходів та рекомендацій щодо удосконалення обліку і контролю наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві.

Методи дослідження методи синтезу, аналізу, індукції, дедукції, метод порівняння статистичних даних, графічний, розрахунково-конструктивний.

Досліджено теоретичні аспекти обліку і контролю наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві. Проаналізовано нормативно-правове регулювання обліку і контролю основних засобів. Надано фінансово-економічну характеристику сільськогосподарського підприємства. Охарактеризовано організацію роботи бухгалтерської служби та зроблено оцінку базових засад облікової політики підприємства. Досліджено стан облікового забезпечення наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві. Охарактеризовано теоретико-методичні аспекти контролю основних засобів. Запропоновано шляхи удосконалення облікового та контрольного забезпечення наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві.

Результати впроваджено в діяльність ТОВ «Дніпро-Н» Кам'янського району Дніпропетровської області

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ОСНОВНІ ЗАСОБИ, НЕОБОРОТНІ АКТИВИ, ПЕРВІСНА ВАРТІСТЬ, ОБЛІК, КОНТРОЛЬ, СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО

ABSTRACT

Topic: "Improving accounting and control of the availability and movement of fixed assets at an agricultural enterprise"

The qualification work contains: 64 pages, 13 figures, 6 tables, 2 appendices, 58 literary sources.

The object of research is the process of availability and movement of fixed assets at an agricultural enterprise.

The subject of the study is the theoretical and methodological, organizational and practical aspects of accounting and control of the availability and movement of fixed assets at the agricultural enterprise.

The purpose of the work is to generalize theoretical provisions, as well as to develop practical measures and recommendations for improving the accounting and control of the availability and movement of fixed assets at the agricultural enterprise.

Research methods: methods of synthesis, analysis, induction, deduction, methods of statistical data comparison, graphic, calculation-constructive.

The theoretical aspects of accounting and control of the availability and movement of fixed assets at the agricultural enterprise were studied. The regulatory and legal regulation of accounting and control of fixed assets is analyzed. The financial and economic characteristics of the agricultural enterprise are provided. The organization of the work of the accounting service was characterized and the basic principles of the company's accounting policy were assessed.

The state of accounting support for the availability and movement of fixed assets at the agricultural enterprise was studied. The theoretical and methodological aspects of control of fixed assets are characterized. Ways of improving the accounting and control provision of the availability and movement of fixed assets at the agricultural enterprise are proposed.

The results are implemented in the activities of LLC "Dnipro-N" of the Kamian district of the Dnipropetrovsk region

KEYWORDS

FIXED ASSETS, NON-CURRENT ASSETS, INITIAL VALUE,
ACCOUNTING, CONTROL, AGRICULTURAL ENTERPRISE

ВСТУП

Актуальність дослідження. Основні засоби для кожного підприємства представляють собою матеріальні активи, які призначені для довготривалого використання в процесі виробництва чи надання послуг. Конкретний перелік основних засобів для кожного підприємства може відрізнятися залежно від його сфери діяльності, розміру та стратегії розвитку. Основні засоби є важливою частиною балансу підприємства та визначають його виробничий потенціал та можливості для досягнення стратегічних цілей. Актуальність основних засобів для підприємства полягає в їхньому внеску у різні сфери діяльності, від виробництва до стратегічного розвитку, і впливає на загальний успіх підприємства в довгостроковій перспективі.

Стан наявності та рух основних засобів на підприємстві відображає важливу інформацію, яка може бути корисною для управління різними аспектами діяльності підприємства. Аналіз стану наявності та руху основних засобів допомагає забезпечити ефективне використання активів та досягнення стратегічних цілей.

Дослідження обліку і контролю наявності та руху основних засобів знайшли висвітлення у працях таких вітчизняних науковців, як Шаровська Т.С., Бондаренко Н., Степаненко В.О., Бутинець Ф. Ф, Томчук В.В., Радіонова Н.Й., Подмешальська Ю.В. та ін. У своїх працях науковці висвітлюють проблеми та шляхи удосконалення щодо даної теми.

Отже, питання обліку і контролю наявності та руху основних засобів викликає зацікавленість і є актуальним, що і зумовило вибір даного дослідження.

Метою дипломної роботи є узагальнення теоретичних положень, а також розробка практичних заходів та рекомендацій щодо обліку і контролю наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві та їх удосконалення.

Досягнення зазначеної мети зумовило необхідність вирішення

наступних завдань:

- дослідити теоретичні аспекти обліку і контролю основних засобів;
- проаналізувати показники ефективності діяльності та використання основних засобів підприємства;
- охарактеризувати організаційні аспекти формування облікового забезпечення діяльності досліджуваного підприємства та зробити оцінку базових засад облікової політики його;
- дослідити стан та запропонувати шляхи удосконалення облікового забезпечення наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві.
- охарактеризувати стан та запропонувати шляхи удосконалення контрольного забезпечення наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві.

Об’єкт дослідження – процес наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві

Предметом дослідження є аспекти обліку і контролю наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи було використано такі наукові методи й прийоми аналізу: синтезу і аналізу (для визначення теоретичних аспектів обліку і контролю основних засобів); метод порівняння статистичних даних (для виявлення тенденцій фінансово-економічної характеристики підприємства); графічний метод (наочне представлення отриманих результатів дослідження).

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи стали законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань удосконалення обліку і контролю наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві, дані звітності досліджуваного підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці напрямів удосконалення обліку і контролю наявності та руху основних засобів на

сільськогосподарському підприємстві, а саме:

Наукова новизна:

Удосконалено:

- методичне забезпечення обліку поточного ремонту основних засобів шляхом накопичення сум, пов'язаних з виконанням ремонтних робіт на окремому рахунку 29 «Поточні ремонтні роботи», що дозволить деталізувати інформацію щодо видів ремонтних робіт та вартість незавершеного поточного ремонту основних засобів для підвищення якості оцінки основних засобів;

Набуло подальшого розвитку:

- документальне оформлення переоцінки основних засобів в частині запропонованого Акту переоцінки, який можна вбудувати в бухгалтерську програму 1С: Бухгалтерія за допомогою відповідних системних надбудов та налаштувань для якісного та обгрунтованого відображення інформації про вартість основних засобів для потреб управління суб'єктом підприємництва.

- наочне відображення інформації про стан основних засобів, як об'єкту обліку схематично у вигляді моделі, що забезпечує розуміння процесу відображення основних засобів на підприємстві від етапу оприбуткування до вибуття;

- організаційні підходи контролю наявності та руху основних засобів шляхом застосування робочих документів контролера, що є ключовим інструментом для забезпечення ефективного проведення контролю основних засобів та виявлення недоліків.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні теоретичні положення і практичні результати кваліфікаційного дослідження доповідались та обговорювались на міжнародній науково-практичній конференції «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (м. Дніпро, 26-27 жовтня 2023 р).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 1 стаття у

фаховому виданні, загальним обсягом 0,5 ум. друк. арк.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, додатків, списку використаних джерел 58 найменувань, містить 6 таблиць, 13 рисунків, 2 додаток. Основний зміст дипломної роботи викладено на 64 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1. Економічна сутність основних засобів

Основні засоби є важливою частиною активів підприємства та визначають його виробничий потенціал. Економічна сутність основних засобів полягає в їхньому внеску у виробничий процес та здатності забезпечити прибуток підприємству. До аспектів економічної сутності можна віднести:

- виробничий фактор: основні засоби є одним із основних виробничих факторів, необхідних для створення товарів чи надання послуг. Вони використовуються у виробничому процесі для перетворення вхідних ресурсів на вихідні продукти;

- капіталовкладення: вартість придбання та утримання основних засобів є видатками на капіталовкладення для підприємства. Ці інвестиції вважаються довгостроковими та мають на меті забезпечення ефективності виробничого процесу.

- амортизація: основні засоби втрачають свою вартість протягом часу через знос та старіння. Процес втрати вартості відображається через амортизацію, яка враховується у вартості виробництва та фінансовому обліку.

- стимулювання виробництва: модернізація та оновлення основних засобів може стимулювати виробництво та підвищувати продуктивність. Сучасне обладнання може сприяти оптимізації виробничих процесів.

- стратегічний актив: основні засоби можуть виступати як стратегічний актив для підприємства, визначаючи його конкурентоспроможність та можливості для розвитку. Ефективне управління цими активами важливо для стратегічного планування.

- генерація прибутку: основні засоби можуть генерувати прибуток через виробництво товарів або надання послуг. Їхня ефективність та якість впливають на можливість підприємства отримати прибуток.

- інвестиційна привабливість: стан та сучасність основних засобів може впливати на інвестиційну привабливість підприємства. Інвестори оцінюють, як ефективно компанія використовує свої ресурси для генерації прибутку.

Економічна сутність основних засобів визначається їхньою роллю у виробництві, вартістю, здатністю до амортизації та впливом на фінансові та економічні показники підприємства. Оптимальне управління цими активами важливо для досягнення успішності та стійкості підприємства на ринку.

Питанням дослідження економічної сутності займалися багато науковців. Розглянемо поняття «основних засобів» в трактуванні різних авторів (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Поняття «основні засоби», у визначеннях науковців

Науковці	Трактування
О. Г. Агрес	засоби праці у формі матеріальних активів, які утримує підприємство з метою використання у виробничому процесі або здійсненні адміністративних чи соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання яких становить більше ніж один рік, не змінюючи при цьому своїх форм і розмірів, вартість яких є не меншою від законодавчо встановленого розміру та поступово переноситься в міру фізичного спрацювання та (або) морального старіння на вартість готової продукції проведенням амортизаційних відрахувань
Н. Д. Бабяк	засоби праці, що є матеріально-речовими елементами, грошовим вираженням яких є основні виробничі і невиробничі фонди
А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк	матеріальні активи, які підприємство формує для використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій і очікуваний термін корисного застосування яких перевищує рік
В. Кузнецов, О. Михайленко	матеріальні активи, які підприємство утримує для використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (чи операційного циклу, якщо він перевищує рік)
Л. К. Сук, П. Л. Сук	сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері
А. М. Коваленко	матеріальні активи з очікуваним терміном корисного використання більш ніж один рік (або протягом операційного циклу, якщо він більше ніж рік), які підприємство утримує в цілях: використання під час виробництва або поставки товарів, надання послуг, надання в оренду іншим особам; виконання адміністративних та соціальних функцій

З таблиці 1.1 видно, що більшість авторів під дефініцією «основні засоби» розуміють «матеріальні активи, які використовуються у виробництві протягом тривалого періоду, повністю і багаторазово беруть участь у процесі виробництва та переносять свою вартість на готову продукцію частинами»[32, с.995].

Ми погоджуємося з науковцями Костюнік О.В. та Наконечною А.А. у визначенні основних засобів, як «складова частина виробничих ресурсів, які використовуються в процесі господарської діяльності в незмінній натуральній формі тривалий період часу та розподіляють свою вартість на витрати підприємства» [16, с.180].

До структурних елементів, які складають основні засоби відносять:

- «основні нематеріальні активи;
- необоротні матеріальні активи;
- незавершені капітальні інвестиції»[5, с.91].

Так як основні засоби на кожному підприємстві відіграють важливу функцію в наявних активах, то і оновлення та модернізація їх є одним із пріоритетів. Так, підприємства інвестують свої кошти в основні засоби з різних стратегічних і фінансових ідей. Зокрема, якщо планується збільшити обсяг виробництва або розширення виробництва, то інвестиції в нове обладнання та інфраструктуру дозволяють забезпечити необхідні ресурси для цього. Для підвищення ефективності оновлення чи заміна застарілого обладнання дозволяє підприємствам підвищити ефективність виробничих процесів, зменшити витрати та підвищити якість продукції чи наданих послуг. Для збільшення конкурентоспроможності сучасне обладнання та технології можуть зробити компанію більш конкурентоспроможною, дозволяючи їй пропонувати нові або покращені продукти та послуги. Загалом, інвестиції в основні засоби є стратегічним рішенням, спрямованим на забезпечення довгострокового успіху підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та адаптацію до змін у бізнес-середовищі.

«Відповідно до типової класифікації основні засоби поділяються за приналежністю, використанням та призначенням. За приналежністю основні

засоби поділяються на власні та орендовані; за використанням – на діючі та недіючі; за призначенням – на виробничі і невиробничі» [26, с.152].

До форм відтворення основних засобів можна віднести: «ремонт, модернізацію, реконструкцію та модифікацію» [14, с.232].

Підтримуємо думку авторів Бредіхіна В.М., Янченко Н.В. та Мокрицької І.Ю, які стверджують «з метою поліпшення використання основних фондів та виробничих потужностей необхідно стежити за підвищенням їх експлуатації та навантаження», [5, с.93] а також «дотриманню пропорційності і змінності у роботі основних фондів (обладнання); активно виконаному процесу контролювання» [5, с.93].

Завдання бухгалтерського обліку основних засобів відображені на рис.1.1

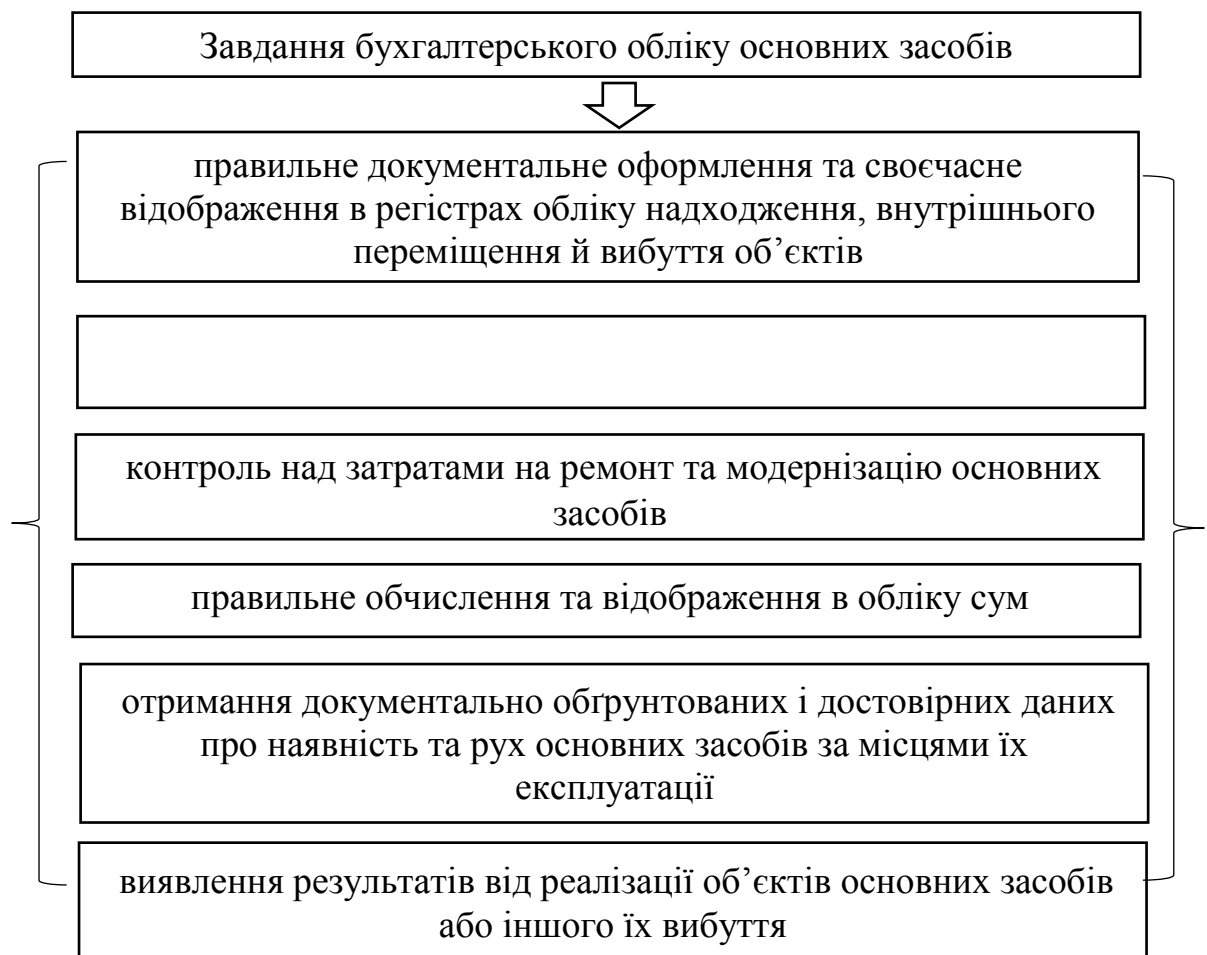

Рис. 1.1 Основні завдання з організації бухгалтерського обліку основних засобів.

Джерело: сформовано за [2].

1.2. Основні засоби як об'єкт обліку і контролю на сільськогосподарському підприємстві

На сільськогосподарських підприємствах основні засоби відіграють ключову роль, оскільки вони є важливими активами для проведення сільськогосподарської діяльності. Облік і контроль за основними засобами на сільськогосподарських підприємствах має свої особливості, враховуючи специфіку їхньої діяльності.

Основні засоби на сільськогосподарському підприємстві можуть включати:

- сільськогосподарську техніку: трактори, комбайни, сівалки, поливальні системи, обприскувачі та інша техніка, яка використовується для обробітку ґрунту, посіву, збирання врожаю та інших аспектів сільськогосподарського виробництва;

- землі: облік та контроль за земельними ділянками, на яких проводиться сільське господарство. Це може включати орну землю, пасовища, сади та інші земельні ресурси;

- біологічні активи: облік та контроль за тваринами, такими як худоба, птиця, свині та інші, які використовуються в сільському господарстві;

- будівлі та споруди: сільськогосподарські споруди, такі як амбари, сінники, хліви, об'єкти для зберігання урожаю та інші будівлі, які використовуються для зберігання та обробки продукції;

- транспорт для перевезення сільськогосподарської продукції: вантажівки, трейлери та інший транспорт, який використовується для перевезення врожаю та сільськогосподарської продукції;

- технології та обладнання: обладнання для обробітку продукції, виробництва кормів, системи контролю за вологістю та інші технології, які використовуються в сільському господарстві.

Облік і контроль за цими об'єктами дозволяє підприємствам ефективно управляти своїми ресурсами, планувати роботу, уникати непередбачених витрат та забезпечувати стабільність у виробничих процесах. Також важливо

враховувати особливості аграрної бухгалтерії та податкового законодавства, щоб забезпечити відповідність всіх вимог та правил.

Для раціонального обліку основних засобів необхідно дотримуватися їх класифікації. На думку науковців Овсюк Н.В., Афанас'єва І.І. та Звірюк О.Р., «основні засоби доцільно групувати за наступними ознаками: за функціональним призначенням; за галузевою ознакою; за використанням; за належністю тощо» [29, с. 203]. Для визначення об'єкту бухгалтерського обліку на рис.1.2 наведена класифікація основних засобів.

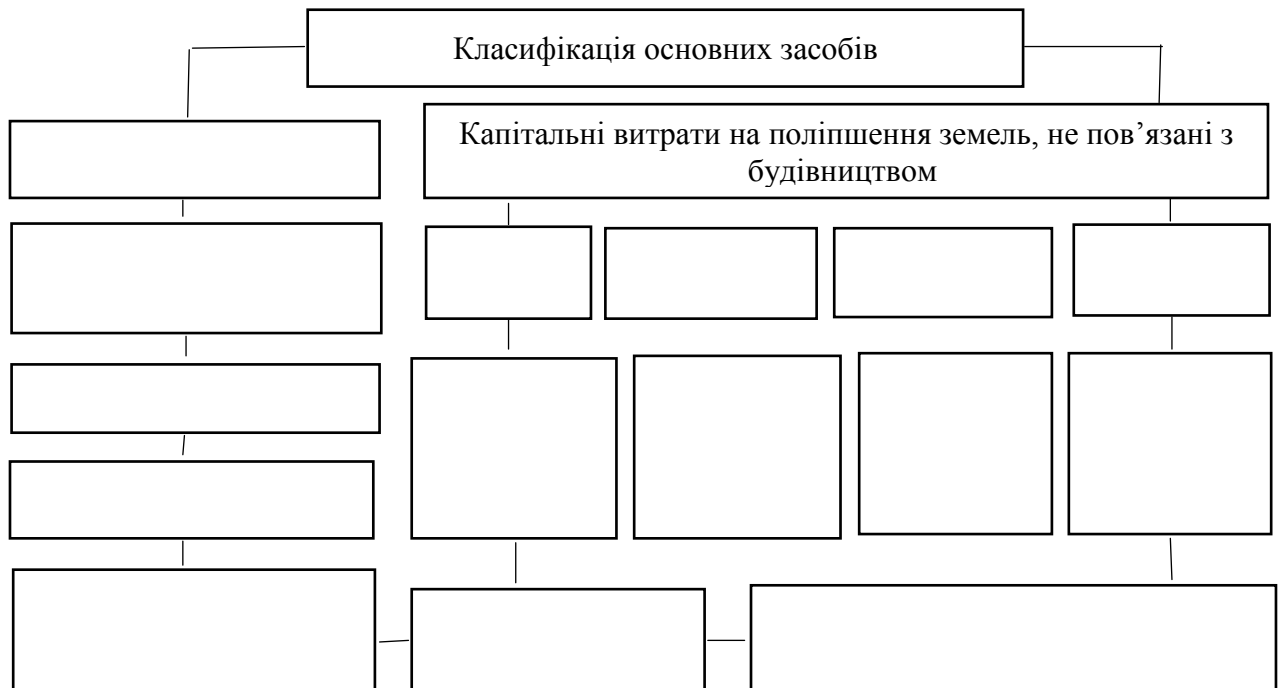

Рис.1.2 Класифікація основних засобів, як об'єкту бухгалтерського обліку
Джерело: сформовано за [37].

Якщо на підприємстві форма обліку автоматизована, то до проблем ведення бухгалтерського обліку основних засобів можна віднести неузгодженість способів реєстрації господарських операцій, що в свою чергу призводить до дублювання операцій, некоретності у звітності. Уникнути даних недоліків можна за рахунок наявності на підприємстві затверджених регламентуючих документів, які щорічно повинні оновлюватися. До таких регламентованих документів науковці Бойко Р.В., Воронко Р.М. та Редченко К.І. пропонують віднести: «наказ про облікову політику; положення

управлінського обліку; робочі інструкції; документація щодо регламентації ведення внутрішнього аудиту основних засобів; регламент використання бюджету на підприємстві» [2, с.17.]

Відображення в обліку операцій з наявності та руху основних засобів є рядом послідовно здійснених операцій. Для упорядкування зазначеного процесу в часі та просторі запропоновано модель відображення інформації про стан основних засобів, як об'єкту обліку, рис.1.3

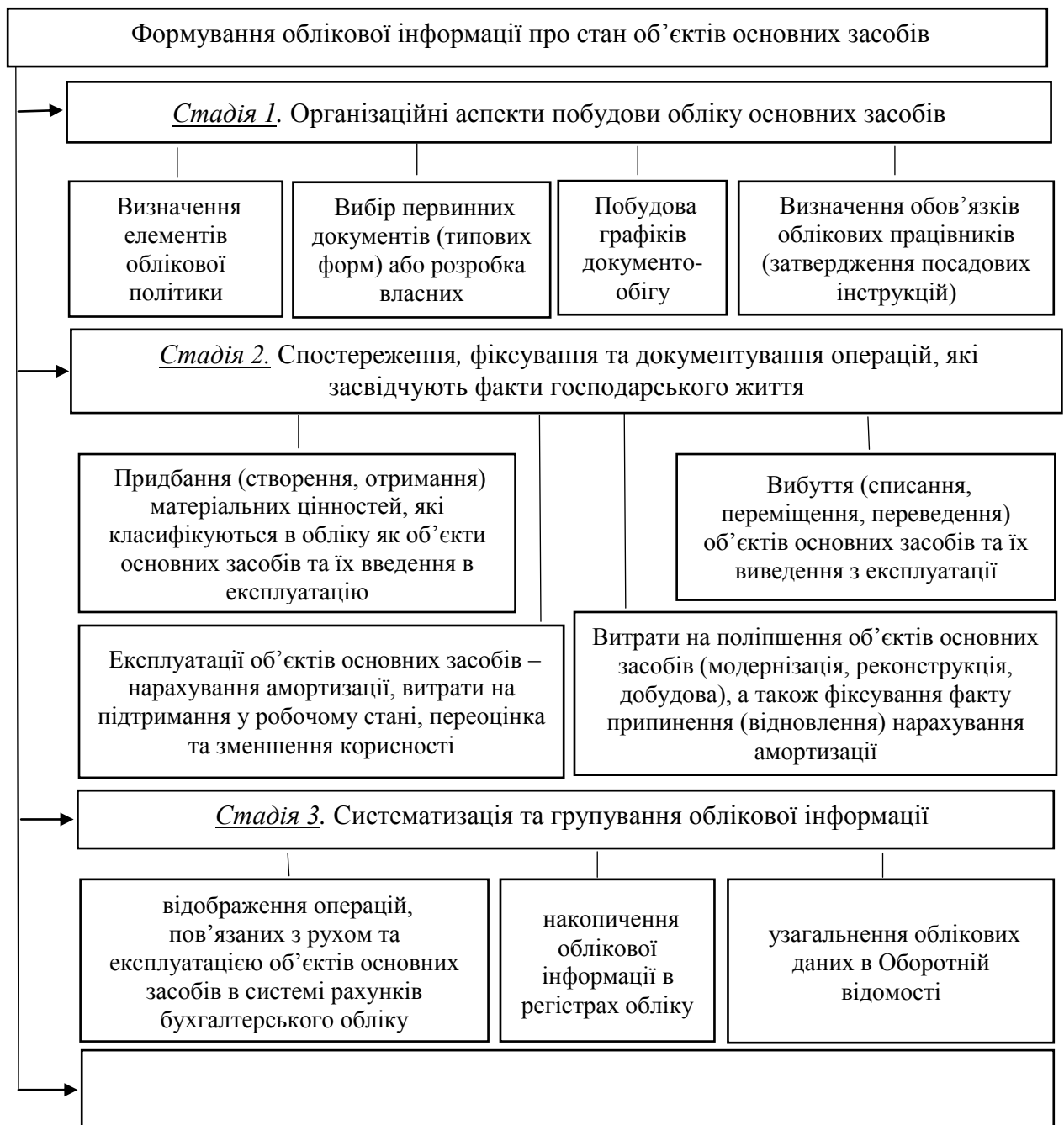

Рис.1.3. Модель відображення інформації про стан основних засобів, як об'єкту обліку. Джерело: сформовано за [49].

Відповідно рис.1.3 на першій стадії відбуваються організаційні процеси пов'язані з початком обліку основних засобів: обрання первинних документів та затвердження їх ведення в наказі про облікову політику; розробка графіку документообігу та плану проведення інвентаризації, затвердження відповідальних посадових осіб. На другій стадії – відображається рух основних засобів під час здійснення господарської діяльності та фіксування господарських операцій в первинних документах. На третій стадії зібрана первинна документація групується та систематизується в аналітичних та синтетичних регістрах бухгалтерського обліку. Четверта стадія – це формування звітності про стан основних засобів (фінансової, статистичної та податкової) на підставі даних зібраних у попередній стадії.

Отже, раціональне ведення бухгалтерського обліку основних засобів є особливо актуальним в умовах сьогодення. Від того як організований процес обліку і контролю на підприємстві залежить його ефективність діяльності. А розроблені і затверджені регламентуючі документи спростять та удосконалять обліковий та контрольний процес. Наочне відображення інформації про стан основних засобів, як об'єкту обліку схематично у вигляді моделі, забезпечує розуміння процесу відображення основних засобів на підприємстві від етапу оприбуткування до вибуття.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю основних засобів

Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю основних засобів регулюється законодавством України та включає в себе ряд норм, положень і вимог, які регламентують облік, зберігання, використання та відтворення основних засобів. Нижче наведено загальні аспекти нормативно-правового забезпечення в цьому контексті:

- бухгалтерське законодавство: визначає порядок обліку та амортизації основних засобів. Воно включає в себе правила складання бухгалтерської

звітності, розкриття інформації про основні засоби в фінансових звітах підприємства;

- податкове законодавство: визначаються особливості оподаткування амортизаційних відрахувань основних засобів, а також правила визначення податку на прибуток та відображення у податковій звітності;

- цивільне законодавство: правові відносини, пов'язані з власністю на основні засоби, визначаються цивільним законодавством. Це може включати угоди про купівлю-продаж, оренду, лізинг та інші види угод;

- норми, положення та стандарти: нормативні акти, прийняті відомими організаціями або державними установами (наприклад, Міжнародні стандарти фінансової звітності, які визначають міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку), також можуть враховуватися при обліку основних засобів;

- внутрішні положення та інструкції: багато підприємств мають власні внутрішні положення та інструкції, що регламентують внутрішні процедури обліку та контролю основних засобів;

- контрольні та перевірочні механізми: механізми державного аудиту, внутрішнього аудиту та інші форми контролю можуть включати в себе перевірку обліку і використання основних засобів для відповідності вимогам законодавства;

- екологічні та безпекові норми: деякі основні засоби, особливо ті, які використовуються в специфічних сферах, повинні відповідати екологічним та безпековим стандартам.

Це лише загальний перелік аспектів нормативно-правового забезпечення. Важливо для підприємства уважно слідкувати за змінами в законодавстві та вчасно адаптувати свої системи обліку та контролю відповідно до нових вимог.

Нормативним документом, що регулює бухгалтерський облік основних засобів (надалі - ОЗ) є НП(С)БО 7 «Основні засоби», який визначає порядок обліку, відображення та використання ОЗ на підприємствах в Україні. Відповідно до НП(С)БО 7 основні засоби – це «матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або

постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення інших функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року» [28].

Відповідно НП(С)БО 1 активи – це «ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому» [27].

МСФЗ 16 "Основні засоби" трактує ОЗ, як активи, що «утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; використовуватимуть ... більше одного періоду» [24].

Отже, в бухгалтерському обліку до ОЗ відносяться активи, що відповідають певним критеріям, рис.1.4.

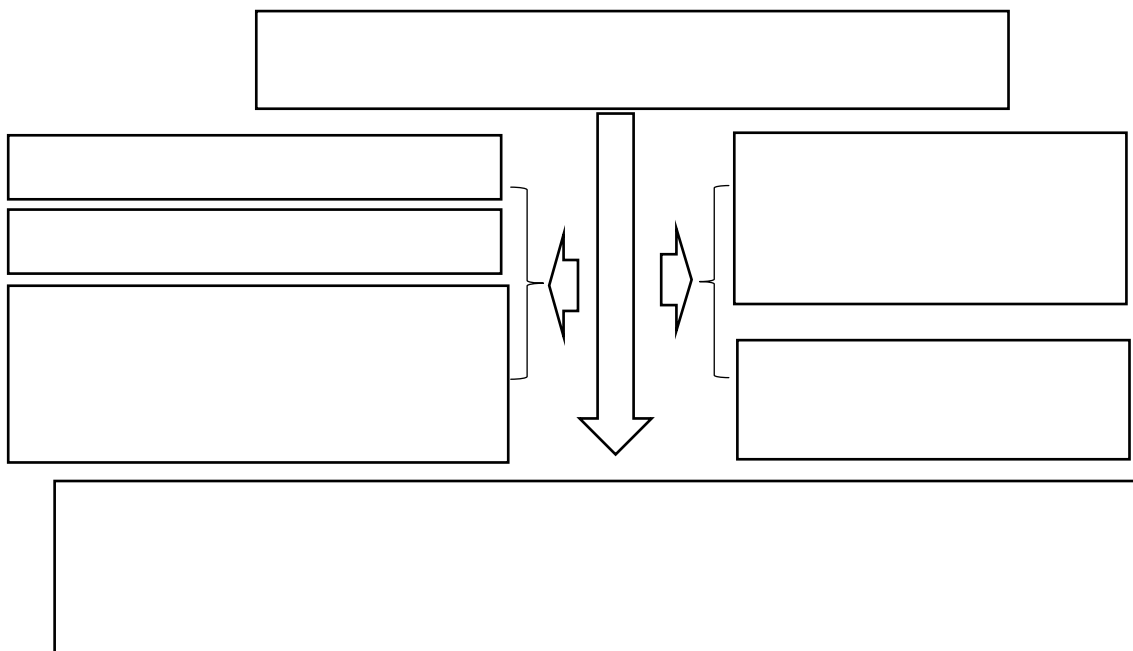

Рис.1.4 Критерії відповідності ОЗ у бухгалтерському обліку.

Джерело: узагальнено за [24,25,27,28,].

Податкове визначення ОЗ має своє трактування. Так згідно ПКУ, ОЗ –це «матеріальні активи, що призначаються для використання у господарській діяльності, вартість яких перевищує 20000 грн та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких ... понад один рік» [33]. Проаналізувавши поняття ОЗ з податкової точки зору, виявлено, особливі критерії, зокрема

«використання основних засобів тільки у господарській діяльності, вартісної ознаки належності активу до основних засобів та визначеного мінімального строку корисного використання за класифікаційними групами» [25]. Критерії визначення ОЗ за ПКУ зображено на рис.1.5.

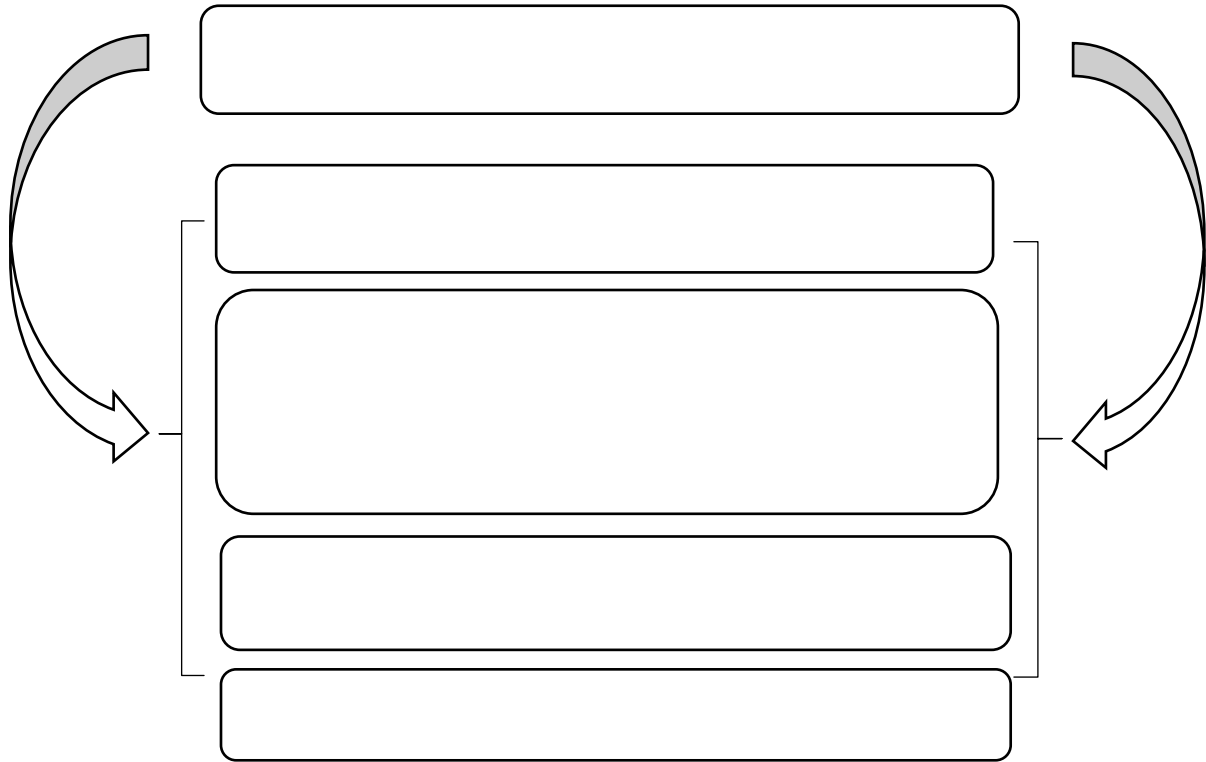

Рис. 1.5. Критерії визнання основних засобів у податковому обліку.

Джерело: узагальнено за [25,33].

Також у податковому законодавстві є особливі умови нарахування амортизації основних засобів. Зокрема, за ст.138.3.3 ПКУ «визначено мінімально допустимі строки корисного використання (амортизації), які встановлені по класифікаційним групам ОЗ (є 16 груп)» [25] та відповідно 43-1 підрозділу 4 розділу XX підприємства можуть обрати прискорені строки нарахування амортизації ОЗ. Даним правом можуть скористатися підприємства, які є платниками податку на прибуток та наявні ОЗ відповідають критеріям:

- «придбані в період з 01.01.2020 по 31.12.2030р.;
- застосовуються мінімальні строки незалежно від бухгалтерських строків та даних ст.138.3.3 ПКУ» [25];
- «обов'язково нові (невживані);
- введені в експлуатацію в період з 01.01.2020 по 31.12.2030р.;

- використовуються у власній господарській діяльності» [25].

Отже, можна констатувати, що визначення ОЗ згідно ПКУ є менш розгорнутим та більш чітко визначеним і по деяким критеріям відрізняється від значень за бухгалтерськими стандартами. Це створює відповідні труднощі в обліку ОЗ на підприємствах та провокує останніх вносити корективи в обліково розпорядчі документи внутрішнього користування. Для досягнення максимально ефективної діяльності на підприємстві, необхідно неухильно дотримуватися нормативно-законодавчих актів. Для уникнення розбіжностей у фінансовому та податковому обліку необхідно гармонізувати визначення поняття основних засобів у нормативних актах.

Висновки до розділу 1

1. Економічна сутність основних засобів полягає в їхньому внеску у виробничий процес та здатності забезпечити прибуток підприємству. Економічна сутність основних засобів визначається їхньою роллю у виробництві, вартістю, здатністю до амортизації та впливом на фінансові та економічні показники підприємства. Оптимальне управління цими активами важливо для досягнення успішності та стійкості підприємства на ринку.

2. Так як основні засоби на кожному підприємстві відіграють важливу функцію в наявних активах, то і оновлення та модернізація їх є одним із пріоритетів. Загалом, інвестиції в основні засоби є стратегічним рішенням, спрямованим на забезпечення довгострокового успіху підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та адаптацію до змін у бізнес-середовищі.

3. Облік і контроль за основними засобами на сільськогосподарських підприємствах має свої особливості та специфіку їхньої діяльності. Раціональне ведення бухгалтерського обліку основних засобів є особливо актуальним в умовах сьогодення. Від того як організований процес обліку і контролю на підприємстві залежить його ефективність діяльності. А розроблені і

затверджені регламентуючі документи спростять та удосконалять обліковий та контрольний процес. Наочне відображення інформації про стан основних засобів, як об'єкту обліку схематично у вигляді моделі, забезпечує розуміння процесу відображення основних засобів на підприємстві від етапу оприбуткування до вибуття.

4. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю основних засобів регулюється законодавством України та включає в себе ряд норм, положень і вимог, які регламентують облік, зберігання, використання та відтворення основних засобів. Визначення ОЗ згідно ПКУ є менш розгорнутим та більш чітко визначеним і по деяким критеріям відрізняється від значень за бухгалтерськими стандартами. Це створює відповідні труднощі в обліку ОЗ на підприємствах та провокує останніх вносити корективи в обліково розпорядчі документи внутрішнього користування. Для досягнення максимально ефективної діяльності на підприємстві, необхідно неухильно дотримуватися нормативно-законодавчих актів. Для уникнення розбіжностей у фінансовому та податковому обліку необхідно гармонізувати визначення поняття основних засобів у нормативних актах.

РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Аналіз показників ефективності діяльності та використання основних засобів в СТОВ «Дніпро – Н»

Аграрні товаровиробники є важливою складовою бізнесу в країні, які беруть участь в формуванні національного доходу країни, формуванні бюджетних надходжень та забезпечення продовольством як національних, так і закордонних споживачів. Тому наразі висувуються суттєві вимоги до аграрних підприємств щодо оптимізації ефективності бізнесу та використання наявних ресурсів. Кваліфікаційне дослідження здійснюється за матеріалами сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Дніпро – Н». Проаналізуємо показники ефективності діяльності та використання основних засобів досліджуваного суб'єкта аграрного підприємництва.

СТОВ «Дніпро – Н» було утворено в 2000 році в селі Пушкарівка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області і вже 23 роки здійснює наступні види діяльності:

- вирощування зернових, бобових і олійних культур;
- розведення ВРХ молочного напрямку та свиней;
- допоміжна діяльність в галузі рослинництва;
- гуртова торгівля зерном, насінням та кормами.

Керівником СТОВ «Дніпро – Н» вже багато років є Кукса Анатолій Іванович. Бенефіціарами є Кукса Володимир Анатолійович та Кукса Юрій Анатолійович, тобто це аграрне підприємство є сімейним бізнесом, який вже 23 роки успішно функціонує на ринку аграрної продукції. Рішення щодо управління бізнес-процесами приймаються на загальних зборах учасників. В системі управління підприємством також приймають участь головний бухгалтер та економіст.

Для потреб аналізу ефективності діяльності досліджуваного СТОВ

«Дніпро – Н» використано показники фінансової звітності за 2018-2022 рр. В додатку А наведено динаміку показників Звіту про фінансовий стан СТОВ «Дніпро – Н». Як бачимо, розмір майна за досліджуваний період збільшився на 86,90%. Ці зміни зумовлено підвищенням вартості складових майна, а саме: вартість необоротних активів підвищилась в 2 рази порівняно зі сталим розміром вартості оборотних активів. В структурі необоротних активів 98-99% займає вартість основних засобів.

Динаміку показників структури оборотних активів СТОВ «Дніпро – Н» наведено на рис. 2.1. Як бачимо, всі аналізовані показники мають тенденцію до підвищення вартості. Така тенденція зумовлена тим, що в країні високий рівень інфляції та ціни на матеріальні ресурси суттєво зросли.

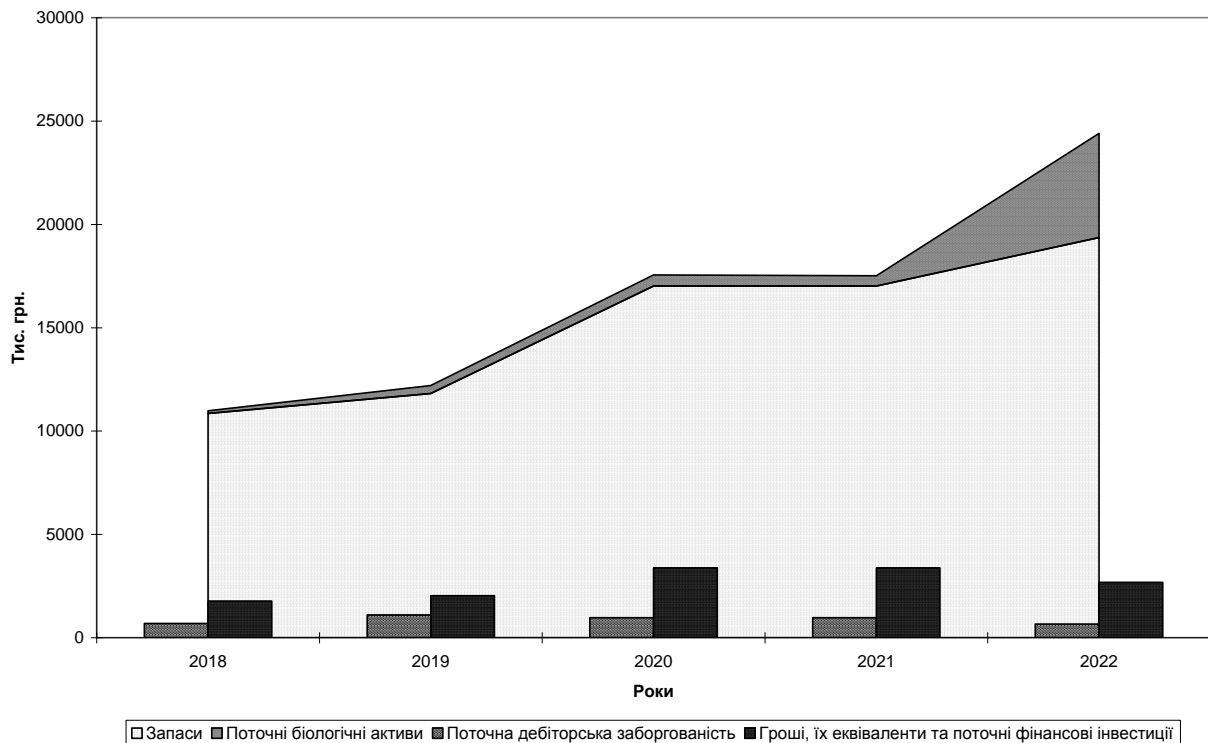

Рис. 2.1. Динаміка показників структури оборотних активів СТОВ «Дніпро– Н»

Зміна вартості запасів склала 78,43%, поточних біологічних активів – декілька разів. Слід відзначити позитивну динаміку зміни суми грошових коштів. Ця тенденція зумовлена змінами в надходженні виручки від реалізації. Динаміку показників Звіту про фінансові результати СТОВ «Дніпро - Н»

наведено в додатку Б. Як бачимо з таблиці, розмір чистого доходу за період 2018-2022рр. підвищився на 56,01%. Темпи зростання операційних витрат коливаються в розрізі окремих складових. Зокрема, собівартість реалізації та витрати на збут майже не змінились, тоді як розмір адміністративних витрат підвищився в 2 рази, а сума інших операційних витрат – на 77,21%. Зазначена тенденція вплинула на зміни фінансового результату діяльності, зокрема, розмір прибутку від операційної діяльності та чистого прибутку. Сума валового прибутку складає 10-26% від суми виручки від реалізації продукції. Динаміку показників дохідності СТОВ «Дніпро - Н» візуалізовано на рис. 2.2.

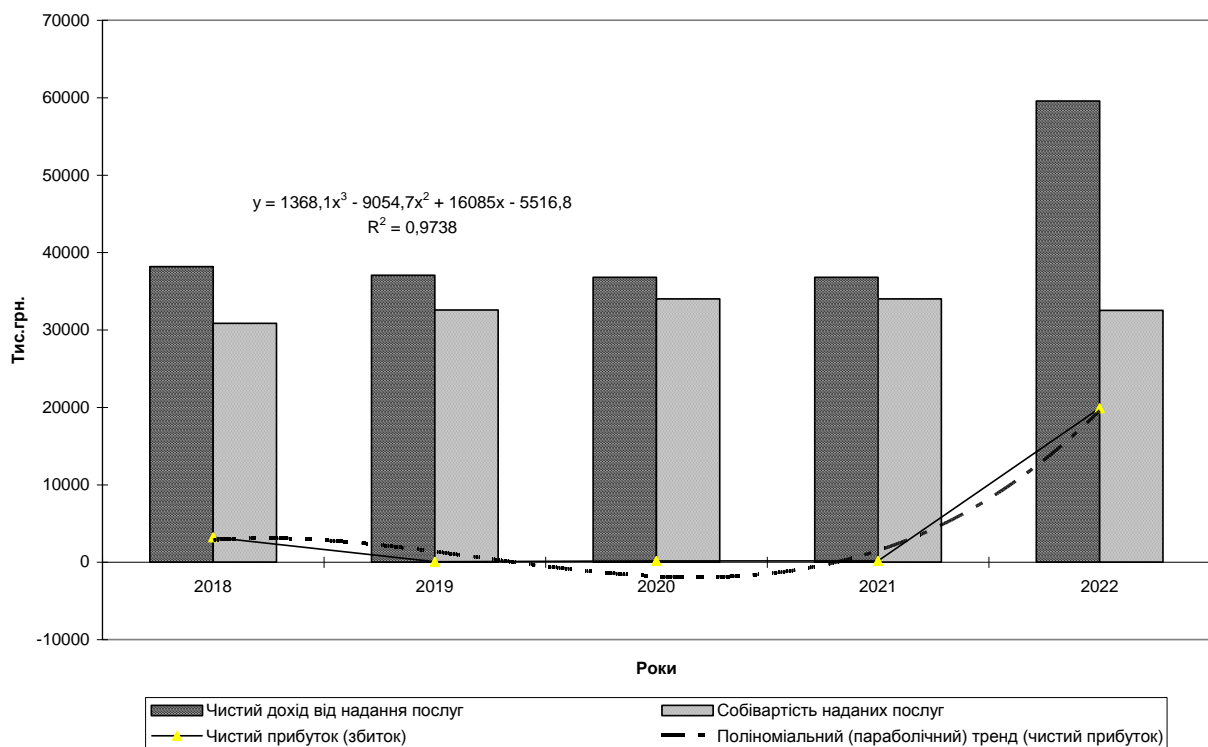

Рис. 2.2. Аналітичне вирівнювання показника дохідності СТОВ «Дніпро - Н»

За допомогою аналітичного вирівнювання було проаналізовано тенденцію зміни суми чистого прибутку СТОВ «Дніпро - Н» за період 2018-2022рр. Рівняння параболічного тренду показує, що щорічна зміна досліджуваного показника складає 9054,7 тис. грн. Отже, можемо стверджувати, що досліджуване СТОВ «Дніпро - Н» веде ефективний бізнес, отримує прибуток та здатний погашати власними грошовими коштами свої зобов'язання перед контрагентами.

Ефективність підприємництва певною мірою залежить від забезпеченості необхідними ресурсами. Одним з таких необхідних складових ефективного бізнесу є забезпеченість основними засобами та належний рівень їх використання в процесі виробництва продукції, надання послуг та виконання робіт. Проаналізуємо наявність та ефективність використання основних засобів СТОВ «Дніпро - Н» за період 2018-2022рр. Інформаційним джерелом для аналізу є дані обліку та звітності.

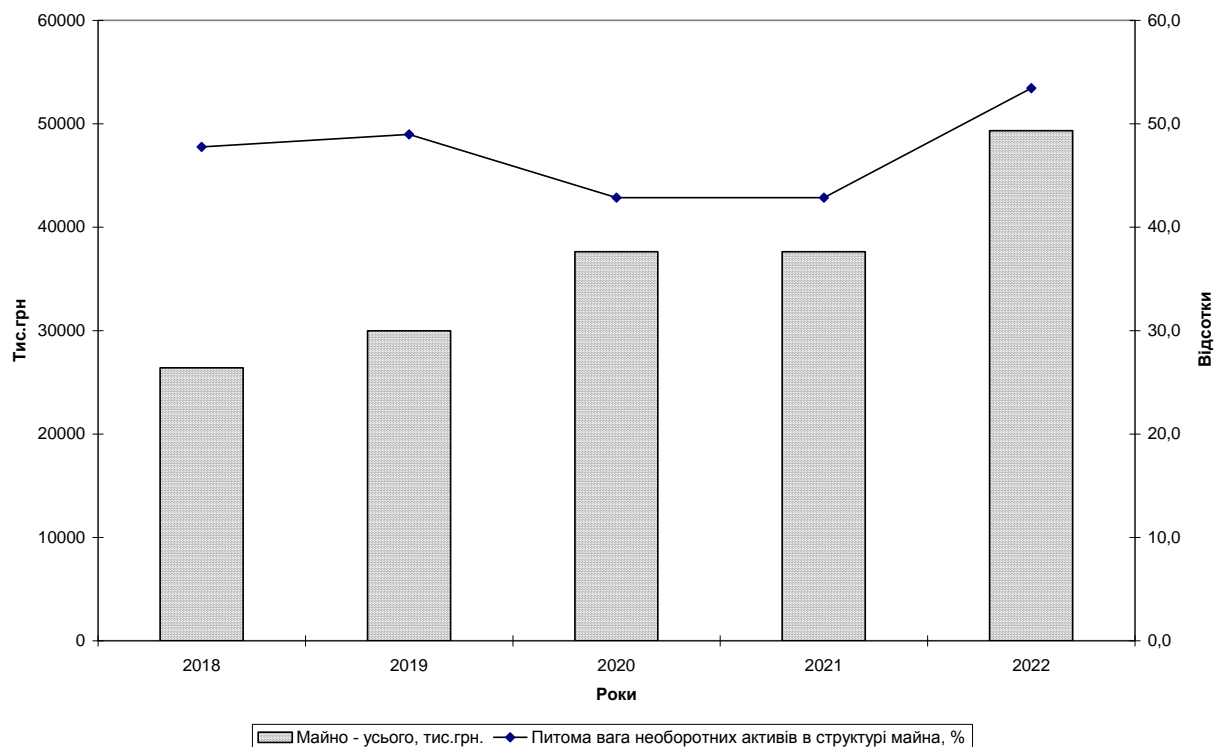

Рис. 2.3. Питома вага необоротних активів в структурі майна СТОВ «Дніпро - Н» в динаміці

На рис. 2.3 показано в графічному вигляді питому вагу необоротних активів в структурі майна СТОВ «Дніпро - Н» в динаміці за період 2018 – 2022рр. Як бачимо, питома вага коливається в межах 42-53% від вартості майна, тобто можемо зазначити про достатній рівень технічного забезпечення виробничого процесу на підприємстві. Відображені коливання свідчать про поповнення основних засобів в 2018-2019рр та зменшення їх вартості в 2020-2021рр. з подальшим збільшенням питомої ваги необоротних активів в 2022р.

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів

СТОВ «Дніпро - Н»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Вартість основних засобів на початок року	14664,0	16894,0	19819,0	22273,0	22273,0	151,89
Надійшло за рік	2230,0	2925,0	0,0	11337,0	11337,0	508,39
Вартість основних засобів на кінець року	16894,0	19819,0	22273,0	22273,0	33610,0	198,95
Нараховано амортизації за рік	766,0	866,0	1017,0	0,0	1151,0	150,26
Знос основних засобів:						
а) на початок року	3717,0	4483,0	5349,0	6366,0	6366,0	171,27
б) на кінець року	4483,0	5349,0	6366,0	6366,0	7517,0	167,68
Річний приріст(+) або зменшення(-), тис.грн.	2230,00	2925,00	2454,00	0,00	11337,0	508,39
Темп зростання (зниження), %	115,21	117,31	112,38	100,00	150,90	35,69
Темп приросту (зменшення), %	15,21	17,31	12,38	0,00	50,90	35,69
Коефіцієнт оновлення, %	13,20	14,76	0,00	50,90	33,73	20,53
Коефіцієнт зносу, %:						
а) на початок року	25,35	26,54	26,99	28,58	28,58	3,23
б) на кінець року	30,57	31,66	32,12	28,58	33,75	3,18
Коефіцієнт придатності, %:						
а) на початок року	74,65	73,46	73,01	71,42	71,42	-146,07
б) на кінець року	69,43	68,34	67,88	71,42	66,25	-3,18

В таблиці 2.1 наведено оцінку руху та функціонального стану основних засобів СТОВ «Дніпро - Н» за період 2018-2022рр. Вартість основних засобів за досліджуваний період збільшилась в 1,5 рази. Наявність основних засобів означає забезпеченість підприємства, його працівників, рівень автоматизації виробничого процесу, але важливим є також ефективне використання цих ресурсів. Основні засоби в процесі виробництва мають тенденцію до зношення, тим самим здійснюється поступове перенесення вартості основних засобів на витрати виробництва. На рис. 2.4. наведено динаміку показників ефективності

використання основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н».

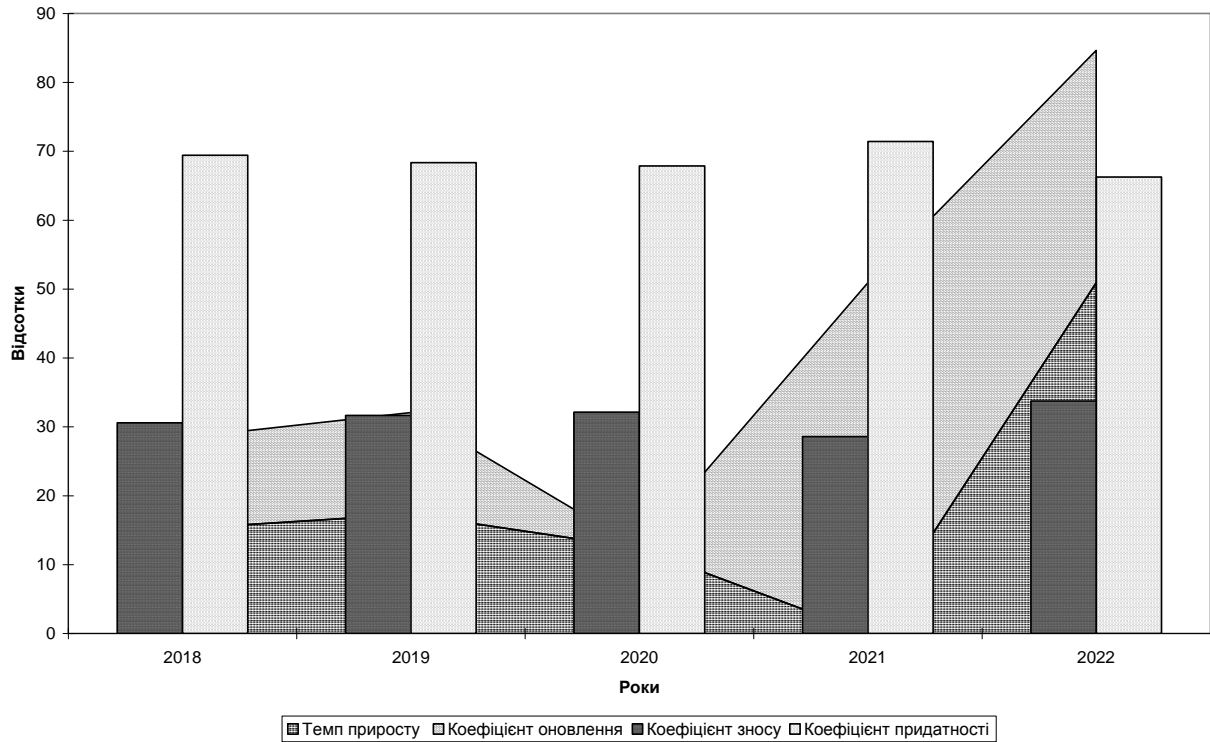

Рис. 2.4. Динаміка показників ефективності використання основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н»

З рисунку бачимо суттєві коливання показників ефективності використання основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н» за період 2018 – 2022рр. Зокрема, темпи приросту вартості основних засобів змінилися на 35 в.п. в бік збільшення, а коефіцієнт оновлення – на 20,53 в.п. з суттєвими коливаннями. Показники зносу мають згладжену тенденцію до зміни, зокрема поступова зміна склала 3,18 в.п.

Таким чином, СТОВ «Дніпро – Н» було утворено в 2000 році в селі Пушкарівка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області і здійснює діяльність в галузі рослинництва і тваринництва, а також надання послуг. Розмір майна досліджуваного підприємства за період 2018-2022рр. збільшився на 86,90%. В структурі необоротних активів 98-99% займає вартість основних засобів. Щорічна зміна суми чистого прибутку СТОВ «Дніпро - Н» за період 2018-2022рр складає 9054,7 тис. грн. Отже, можемо стверджувати, що досліджуване СТОВ «Дніпро - Н» веде ефективний бізнес, отримує прибуток та здатний погашати власними грошовими коштами свої зобов'язання перед

контрагентами.

2.2. Організаційні аспекти формування облікового забезпечення діяльності досліджуваного підприємства

Облікове забезпечення на підприємстві є важливим інформаційним джерелом системи управління. Зокрема, дані обліку використовує бухгалтер для формування показників фінансової звітності, яка є головним критерієм оцінки платоспроможності суб'єкта підприємництва для власників, контрагентів, кредиторів та потенційних інвесторів. Економічна служба використовує дані обліку для аналітичних та контрольних процедур в контексті ефективності підприємницького процесу. Власники та інші представники керівних органів оцінюють ефективність бізнесу з показників суми прибутку. Слід відзначити також зовнішніх контролерів, які перевіряють показники обліку на предмет правильності і своєчасності нарахування податкових зобов'язань. Тому раціональна організація облікового процесу потрібна багатьом суб'єктам виробничого та управлінського процесу.

В досліджуваному підприємстві облік організовано за допомогою бухгалтерії з 4 бухгалтерів на чолі з головним бухгалтером, на яких покладено обов'язок відображення повної і достовірної інформації про діяльність підприємства в бухгалтерській документації. Щоб на підставі узагальнених даних, керівництво змогло прийняти ефективні рішення, запланувати контрольні перевірки матеріальних, фінансових та трудових ресурсів. Від кваліфікації, освіти та досвіду працівників бухгалтерії залежить ефективність та якість фінансового обліку та звітності підприємства. Важливо, щоб бухгалтери були компетентними та добре підготовленими для виконання своїх завдань. Бухгалтери повинні мати відповідну кваліфікацію та освіту у галузі бухгалтерського обліку, фінансів чи аудиту, наявність професійних сертифікатів, таких як АССА, СМА, СРА, може підвищити рівень кваліфікації та довіру до бухгалтера, враховуючи постійні зміни в законодавстві та

стандартах, працівники бухгалтерії повинні взяти на себе зобов'язання постійно навчатися та оновлювати свої знання, робочий стаж дозволяє бухгалтерам легше розуміти складні аспекти фінансового управління та вирішувати проблеми; повинні бути орієнтовані на використання технологій для підвищення ефективності роботи та відповідальними за власну роботу та дотримання стандартів етики в галузі. Знання податкового законодавства і навички взаємодії з аудиторами та податковими органами є важливими для успішного управління бухгалтерією. Сумісною дією перелічених вище факторів можна забезпечити високий рівень професіоналізму та відповідність стандартам у сфері бухгалтерії. Якісні показники фахівців бухгалтерії СТОВ «Дніпро - Н» наведено в таблиці 2.2. Всі фахівці бухгалтерії мають вищу освіту, практичний досвід та фахові навички з можливістю підвищення кваліфікації шляхом участі у бухгалтерських семінарах та доступу до спеціалізованих бухгалтерських інтернет-видань.

Таблиця 2.2

Якісні показники фахівців бухгалтерії СТОВ «Дніпро - Н»

Посада	Освіта	Спеціальність	Наявний бухгалтерський досвід	Фахові навички
Головний бухгалтер	Вища	Облік і аудит	20	Комп'ютерна бух.програма, участь у бухгалтерських семінарах, підписка на інтернет-ресурс Uteka
Бухгалтер з обліку розрахунків	Вища	Облік і аудит	12	Комп'ютерна бух.програма, участь у бухгалтерських семінарах, підписка на інтернет-ресурс Uteka
Бухгалтер з обліку виробництва	Вища	Облік і аудит	22	Комп'ютерна бух.програма, участь у бухгалтерських семінарах, підписка на інтернет-ресурс Uteka
Бухгалтер з оподаткування	Вища	Облік і аудит	17	Комп'ютерна бух.програма, участь у бухгалтерських семінарах, підписка на інтернет-ресурс Uteka
Бухгалтер з обліку ресурсів	Вища	Облік і оподаткування	5	Комп'ютерна бух.програма, участь у бухгалтерських семінарах, підписка на інтернет-ресурс Uteka

Проаналізуємо раціональність чисельності фахівців бухгалтерії досліджуваного підприємства, порівнявши фактичну їх кількість з розрахованою нормативною за формулою:

$$\text{Ч} = \frac{T_z}{\Phi} \times K \times K_{\text{кпз}} \quad (2.1)$$

Для досліджуваного підприємства це значення становить:

$$\text{Ч} = (8770/2080) * 1,11 * 1,11 = 5,11 \approx 5 \text{ (осіб)}$$

Нормативна чисельність фахівців бухгалтерії збігається з фактичною, отже, облік в СТОВ «Дніпро - Н» організовано раціонально. В СТОВ «Дніпро - Н» облік ведеться відповідно до положень розробленого і введеного в дію Наказу про облікову політику. В цьому наказі є розділ, призначений висвітленню питань щодо обліку основних засобів. Зокрема, зазначено необхідність ведення обліку відповідно до НП(С)БО, без обчислення податкових різниць, вартісний критерій для розмежування необоротних активів між рахунками обліку, обрано прямолінійний метод нарахування амортизації, а також порядок проведення переоцінки основних засобів в разі різниці між справедливою та залишковою вартістю об'єкта основних засобів більше ніж 10%.

Облік в досліджуваному підприємстві автоматизовано. В програму 1С: Бухгалтерія (версія 8.3) вбудовано налаштування та додаткові програмні модулі, розроблені під особливості діяльності СТОВ «Дніпро - Н» та потреби управлінського персоналу. Підприємство є платником ПДВ та єдиного податку 4 групи як аграрне підприємство з часткою реалізації сільськогосподарської продукції в структурі доходу не менше ніж 75%. Податкова звітність СТОВ «Дніпро - Н» здається за допомогою спеціалізованої програми Med.ос.

Таким чином, в досліджуваному підприємстві облік організовано за допомогою бухгалтерії з 4 бухгалтерів на чолі з головним бухгалтером. Всі фахівці бухгалтерії мають вищу освіту, практичний досвід та фахові навички з можливістю підвищення кваліфікації шляхом участі у бухгалтерських семінарах та доступу до спеціалізованих бухгалтерських інтернет-видань. Облік в досліджуваному підприємстві автоматизовано. В СТОВ «Дніпро - Н» облік

ведеться відповідно до положень розробленого і введеного в дію Наказу про облікову політику.

2.3. Первинний, синтетичний і аналітичний облік наявності та руху основних засобів

Документальне оформлення операцій з наявності та руху основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н» здійснюється в автоматизованому режимі. В програмі передбачено спеціальні документи для обліку основних засобів, зокрема:

- для обліку надходження основних засобів – документ Надходження товарів та послуг, вкладка Обладнання; Введення в експлуатацію;
- для нарахування амортизації та ремонтних робіт – документ Способи відображення витрат на амортизацію та поліпшення;
- вибуття основних засобів в разі продажу – документ Підготовка до передачі основних засобів; Передача основних засобів; Результати проведення документа Передача основних засобів.

Всі документи в СТОВ «Дніпро - Н» формуються бухгалтером під час здійснення операції. Всі ці документи містять вкладку Провести документ, активація якої формує бухгалтерські проведення з відповідним відображенням інформації на рахунках обліку. Узагальнення операцій з наявності та руху основних засобів відбувається в режимі формування оборотно-сальдової відомості по рахунку.

Для обліку основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н» відповідно до законодавства використовується рахунок 10. В Наказі про облікову політику СТОВ «Дніпро - Н» визначено вартісний критерій 20000 грн, згідно з яким активи, вартість яких більше 20000 грн та терміном використання понад 1 рік бухгалтер відображає на рахунку 10. Інші активи, які мають вартість менше 20000 грн, оприбутковуються до складу інших необоротних активів, на рахунок

11. Отже, в оборотно-сальдовій відомості по рахунку 10 формується узагальнена інформація за звітний період щодо операцій з основними засобами.

Аналітичний облік побудовано в розрізі окремих об'єктів основних засобів. В програмі 1С: Бухгалтерія така аналітика визначена можливістю ознаки у вигляді субконто рахунку. Аналітичний облік реалізовано за допомогою документів Аналіз рахунку, аналіз субконто, картка рахунку, де можна отримати детальну інформацію щодо конкретного об'єкта основного засобу.

Схему обліку наявності та операцій з руху основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н» відображено на рис. 2.5.

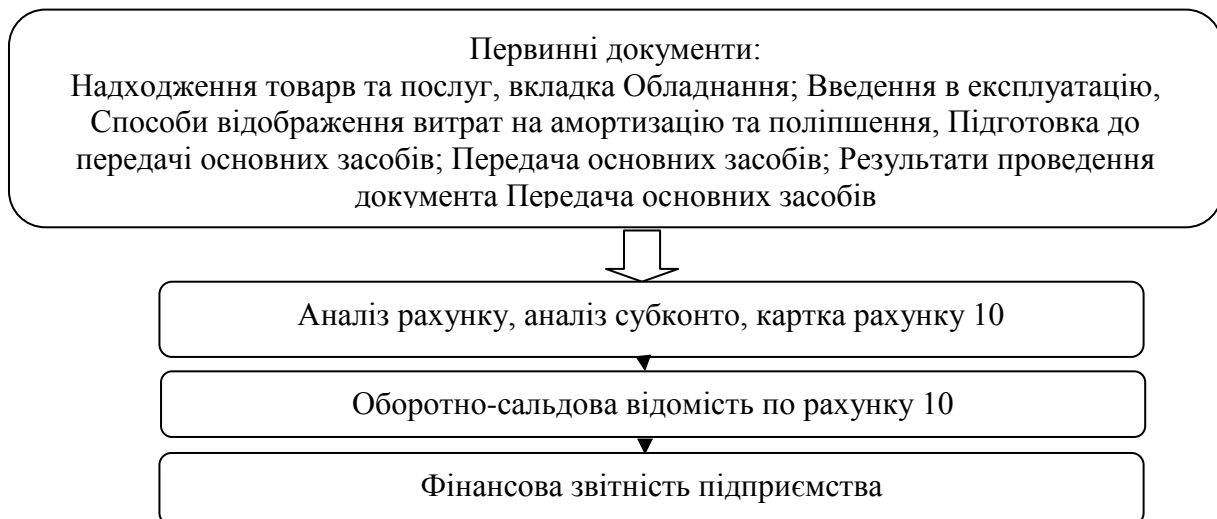

Рис. 2.5. Схема обліку наявності та операцій з руху основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н»

Таким чином, документальне оформлення операцій з наявності та руху основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н» здійснюється в автоматизованому режимі. В програмі передбачено спеціальні документи для обліку основних засобів. Всі ці документи містять вкладку Провести документ, активація якої формує бухгалтерські проведення з відповідним відображенням інформації на рахунках обліку. Узагальнення операцій з наявності та руху основних засобів відбувається в режимі формування оборотно-сальдової відомості по рахунку. Аналітичний облік побудовано в розрізі окремих об'єктів основних засобів. В

програмі 1С: Бухгалтерія така аналітика визначена можливістю ознаки у вигляді субконто рахунку.

2.4. Напрямки удосконалення обліку наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві

Пошук напрямів удосконалення обліку основних засобів є завжди актуальним, оскільки зовнішні бізнес-процеси впливають на внутрішнє середовище в процесі підприємництва. Зміни в законодавстві змушують суб'єктів підприємництва пристосовувати організаційні засади в контексті обліку основних засобів до нових умов. Тому внутрішні управлінські рішення мають бути обґрунтованими та враховувати обліковий аспект.

Будь-які основні засоби в процесі їх використання в процесі підприємницької діяльності зношуються та вимагають виконання ремонтних робіт. Ремонтні роботи в обліку відображаються залежно від виду ремонту – капітальний чи поточний. Капітальний ремонт в обліку відображається в складі суми збільшення вартості основних засобів. Для накопичення витрат на капітальний ремонт використовується окремий рахунок Капітальні інвестиції. Водночас, поточний ремонт відображається в складі витрат звітного періоду.

Поточний ремонт основних засобів може здійснюватись за допомогою підрядників та власними силами. Поточний ремонт може включати декілька видів ремонтних послуг, в сукупності вартість ремонтних робіт списується на відповідні витрати:

- якщо основний засіб використовується у виробничому процесі, то ремонтні роботи відображаються в складі загальновиробничих витрат;
- якщо основний засіб використовується в адміністративних цілях, то ремонтні роботи відображаються в складі адміністративних витрат;
- якщо основний засіб використовується для доставки реалізованої продукції до покупця, то ремонтні роботи відображаються в складі витрат на збут.

Ремонтні роботи можуть здійснюватись протягом декількох днів або тижнів, які припадуть на кінець одного і початку наступного місяця. Отже, виникає потреба в відображенні вартості сукупних ремонтних робіт в розрізі окремих об'єктів основних засобів на окремому рахунку. Пропонуємо в обліку виділити окремий рахунок, наприклад, 29, який назвати «Поточні ремонтні роботи», на якому буде здійснюватись накопичення сум, пов'язаних з виконанням поточного ремонту. Ці суми будуть списуватись на поточні витрати діяльності в порядку закриття рахунку. В кінці звітної періоду на цьому рахунку може бути залишок, який буде означати вартість незавершених ремонтних робіт. На нашу думку, пропонуваній підхід дозволить деталізувати інформацію щодо видів ремонтних робіт та вартість незавершеного поточного ремонту основних засобів для підвищення якості оцінки основних засобів. Пропоновану схему обліку поточного ремонту основних засобів наведено на рис. 2.6.

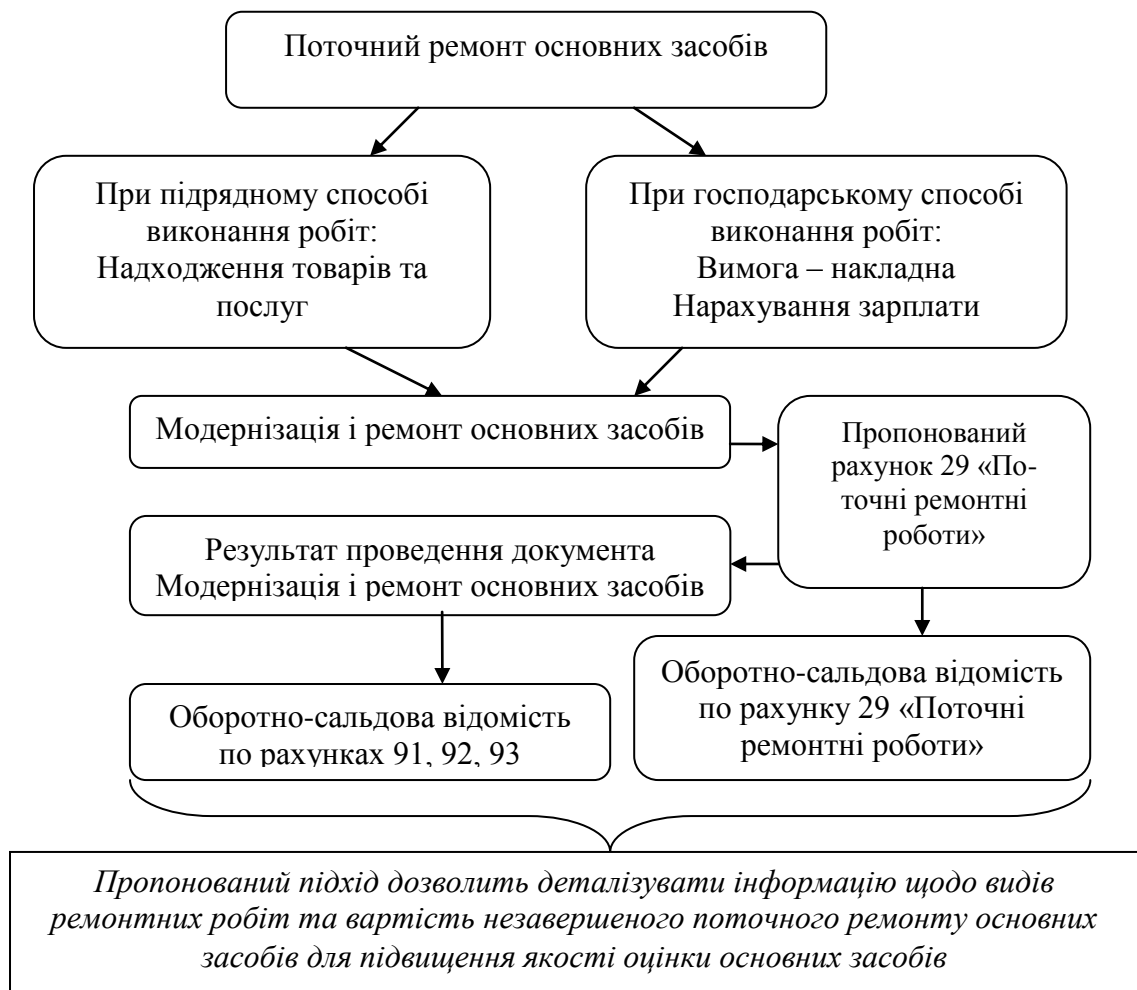

Рис. 2.6. Пропонована схема обліку поточного ремонту основних засобів

Якісна оцінка основних засобів вимагає сукупності напрямків удосконалення обліку, до якого також можна віднести питання, пов'язані з переоцінкою основних засобів. Цей бухгалтерський прийом слід застосовувати періодично, якщо різниця між справедливою та залишковою вартістю об'єкта основних засобів більше ніж 10%. Послідовність переоцінки основних засобів наступна:

- призначення інвентаризаційної комісії наказом керівника;
- проведення інвентаризації основних засобів;
- визначення справедливої вартості основних засобів;
- документальне оформлення переоцінки основних засобів;
- оформлення бухгалтерських записів в системі обліку підприємства.

Для організації переоцінки основних засобів слід прийняти управлінське рішення та оформити наказ про комісію, яка буде визначати справедливу вартість основних засобів. Бухгалтер на підставі акту визначення справедливої оцінки буде приймати рішення щодо необхідності переоцінки основних засобів. Важливим в даному питанні є документальне оформлення переоцінки основних засобів. Пропонуємо для проведення переоцінки основних засобів документ – Акт переоцінки, наведений в таблиці 2.3. Зазначений документ можна вбудувати в бухгалтерську програму 1С: Бухгалтерія за допомогою відповідних системних надбудов та налаштувань. Вважаємо, що це сприятиме якісному та обґрунтованому відображенню інформації про вартість основних засобів для потреб управління суб'єктом підприємництва.

Таблиця 2.3

Акт переоцінки основних засобів

Комісія: _____

(ПІБ)

Об'єкт	Інвентарний	Сума до переоцінки	Коеф.	Сума до переоцінки	Сума до оцінки (уцінки)

	номер	Первісна вартість	Знос	Залишков а вартість		Первісна вартість	Знос	Залишков а вартість	Первісна вартість	Знос	Залишков а вартість
Fiat Ducato Maxi 130	843465	180000	9000	171000	0,25	225000	11250	213750	45000	2250	42750

Таким чином, пошук напрямів удосконалення обліку основних засобів є завжди актуальним. В процесі кваліфікаційного дослідження запропоновано схему обліку поточного ремонту основних засобів з використанням окремого рахунку для обліку витрат, пов'язаних з виконанням ремонтних робіт. На нашу думку, пропонуваній підхід дозволить деталізувати інформацію щодо видів ремонтних робіт та вартість незавершеного поточного ремонту основних засобів для підвищення якості оцінки основних засобів. Вважаємо важливим документальне оформлення переоцінки основних засобів. Пропонуємо для проведення переоцінки основних засобів документ – Акт переоцінки. Зазначений документ можна вбудувати в бухгалтерську програму 1С: Бухгалтерія за допомогою відповідних системних надбудов та налаштувань. Зазначені напрями удосконалення обліку основних засобів сприятимуть якісному та обгрунтованому відображенню інформації про вартість основних засобів для потреб управління суб'єктом підприємства.

Висновки до розділу 2

1. СТОВ «Дніпро – Н» було утворено в 2000 році в селі Пушкарівка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області і здійснює діяльність в галузі рослинництва і тваринництва, а також надання послуг. Розмір майна досліджуваного підприємства за період 2018-2022рр. збільшився на 86,90%. В структурі необоротних активів 98-99% займає вартість основних засобів. Розмір чистого доходу за період підвищився на 56,01%. Темпи зростання операційних витрат коливаються в розрізі окремих складових. Сума валового прибутку

складає 10-26% від суми виручки від реалізації продукції. Щорічна зміна суми чистого прибутку СТОВ «Дніпро - Н» за період 2018-2022рр складає 9054,7 тис. грн. Отже, можемо стверджувати, що досліджуване СТОВ «Дніпро - Н» веде ефективний бізнес, отримує прибуток та здатний погашати власними грошовими коштами свої зобов'язання перед контрагентами.

2. Питома вага необоротних активів в структурі майна СТОВ «Дніпро - Н» в динаміці за період 2018 – 2022рр коливається в межах 42-53%, тобто можемо зазначити про достатній рівень технічного забезпечення виробничого процесу на підприємстві. Вартість основних засобів за досліджуваний період збільшилась в 1,5 рази. Аналіз засвідчив суттєві коливання показників ефективності використання основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н» за період 2018 – 2022рр. Зокрема, темпи приросту вартості основних засобів змінилися на 35 в.п. в бік збільшення, а коефіцієнт оновлення – на 20,53 в.п. з суттєвими коливаннями. Показники зносу мають згладжену тенденцію до зміни, зокрема поступова зміна склала 3,18 в.п.

3. Раціональна організація облікового процесу потрібна багатьом суб'єктам виробничого та управлінського процесу. В досліджуваному підприємстві облік організовано за допомогою бухгалтерії з 4 бухгалтерів на чолі з головним бухгалтером. Всі фахівці бухгалтерії мають вищу освіту, практичний досвід та фахові навички з можливістю підвищення кваліфікації шляхом участі у бухгалтерських семінарах та доступу до спеціалізованих бухгалтерських інтернет-видань. Облік в досліджуваному підприємстві автоматизовано. В програму 1С: Бухгалтерія (версія 8.3) вбудовано налаштування та додаткові програмні модулі, розроблені під особливості діяльності СТОВ «Дніпро - Н» та потреби управлінського персоналу. В СТОВ «Дніпро - Н» облік ведеться відповідно до положень розробленого і введеного в дію Наказу про облікову політику, який має розділ, призначений висвітленню питань щодо обліку основних засобів. Підприємство є платником ПДВ та єдиного податку 4 групи. Податкова звітність СТОВ «Дніпро - Н» здається за допомогою спеціалізованої програми Med.ос.

4. Документальне оформлення операцій з наявності та руху основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н» здійснюється в автоматизованому режимі. В програмі передбачено спеціальні документи для обліку основних засобів. Всі ці документи містять вкладку Провести документ, активація якої формує бухгалтерські проведення з відповідним відображенням інформації на рахунках обліку. Узагальнення операцій з наявності та руху основних засобів відбувається в режимі формування оборотно-сальдової відомості по рахунку. Аналітичний облік побудовано в розрізі окремих об'єктів основних засобів. В програмі 1С: Бухгалтерія така аналітика визначена можливістю ознаки у вигляді субконто рахунку.

5. Будь-які основні засоби в процесі їх використання в процесі підприємницької діяльності вимагають виконання ремонтних робіт. Пропонуємо в обліку виділити окремий рахунок, наприклад, 29, який назвати «Поточні ремонтні роботи», на якому буде здійснюватись накопичення сум, пов'язаних з виконанням поточного ремонту. Ці суми будуть списуватись на поточні витрати діяльності в порядку закриття рахунку. В кінці звітного періоду на цьому рахунку може бути залишок, який буде означати вартість незавершених ремонтних робіт. В кваліфікаційній роботі наведено пропонувану схему обліку поточного ремонту основних засобів. На нашу думку, пропонуваний підхід дозволить деталізувати інформацію щодо видів ремонтних робіт та вартість незавершеного поточного ремонту основних засобів для підвищення якості оцінки основних засобів.

6. Якісна оцінка основних засобів вимагає сукупності напрямків удосконалення обліку, до якого також можна віднести питання, пов'язані з переоцінкою основних засобів. Бухгалтер на підставі акту визначення справедливої оцінки буде приймати рішення щодо необхідності переоцінки основних засобів. Важливим в даному питанні є документальне оформлення переоцінки основних засобів. Пропонуємо для проведення переоцінки основних засобів документ – Акт переоцінки. Зазначений документ можна вбудувати в бухгалтерську програму 1С: Бухгалтерія за допомогою відповідних системних надбудов та налаштувань.

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Теоретико-методичні аспекти контролю основних засобів

Підприємства досить часто стикаються з проблемою нестачі ресурсів для господарської діяльності: недостатності інформації для прийняття управлінських рішень, недостовірні дані у звітності, шахрайство відповідальних осіб та підлеглих. Вирішення даної проблеми можливо за рахунок створення ефективної системи внутрішнього контролю на підприємстві, яка візьме на себе обов'язки щодо забезпечення керівництва достовірною інформацією про наявні ресурси та їх ефективне використання.

Наразі деякі підприємства нехтують організацією внутрішньогосподарського контролю і тим самим отримують не якісну інформацію про наявність та рух основних засобів.

Основні засоби – це основні активи підприємства, що забезпечують господарську діяльність та є об'єктом контролю.

Контроль основних засобів включає в себе комплекс заходів та процедур, спрямованих на забезпечення ефективного та раціонального використання, збереження, амортизацію, облік та відтворення цих активів у підприємстві. Контроль за основними засобами спрямований на забезпечення їхнього оптимального використання та довговічності, що в свою чергу сприяє ефективності та стабільності діяльності підприємства.

Основною метою внутрішньогосподарського контролю операцій з основними засобами є забезпечення ефективного та економічного використання цих активів, запобігання можливим недолікам, втратам та зловживанням, а також забезпечення відповідності всіх операцій встановленим нормам, стандартам та бухгалтерським даним. Досягнення мети контролю ОЗ можливе за допомогою поставлених завдань, які відображені на рис. 3.1.

Рис.3.1 Завдання внутрішньогосподарського контролю наявності та руху основних засобів

Джерело: сформовано за [43].

Суб'єктами контролю на підприємстві є особи чи відділи, які виконують контрольну функцію щодо об'єктів контролю у відповідності своїх повноважень, що визначені у посадових інструкціях.

Для проведення ефективного контролю основних засобів згідно поставлених завдань, необхідно мати достовірну інформацію, яку можна отримати із чітко визначених джерел. До джерел з яких контролери отримують інформацію відносять:

- первинні документи з обліку основних засобів;
- реєстри синтетичного та аналітичного обліку основних засобів;
- фінансова звітність;

- акти та звіти попередніх перевірок;
- аудиторські висновки;
- наказ про облікову політику підприємства;
- розпорядчі документи по підприємству щодо основних засобів;
- інші.

Проведення контролю наявності та руху основних засобів на підприємстві здійснюється за допомогою відповідних прийомів та методів, які згруповані на рис. 3.2.

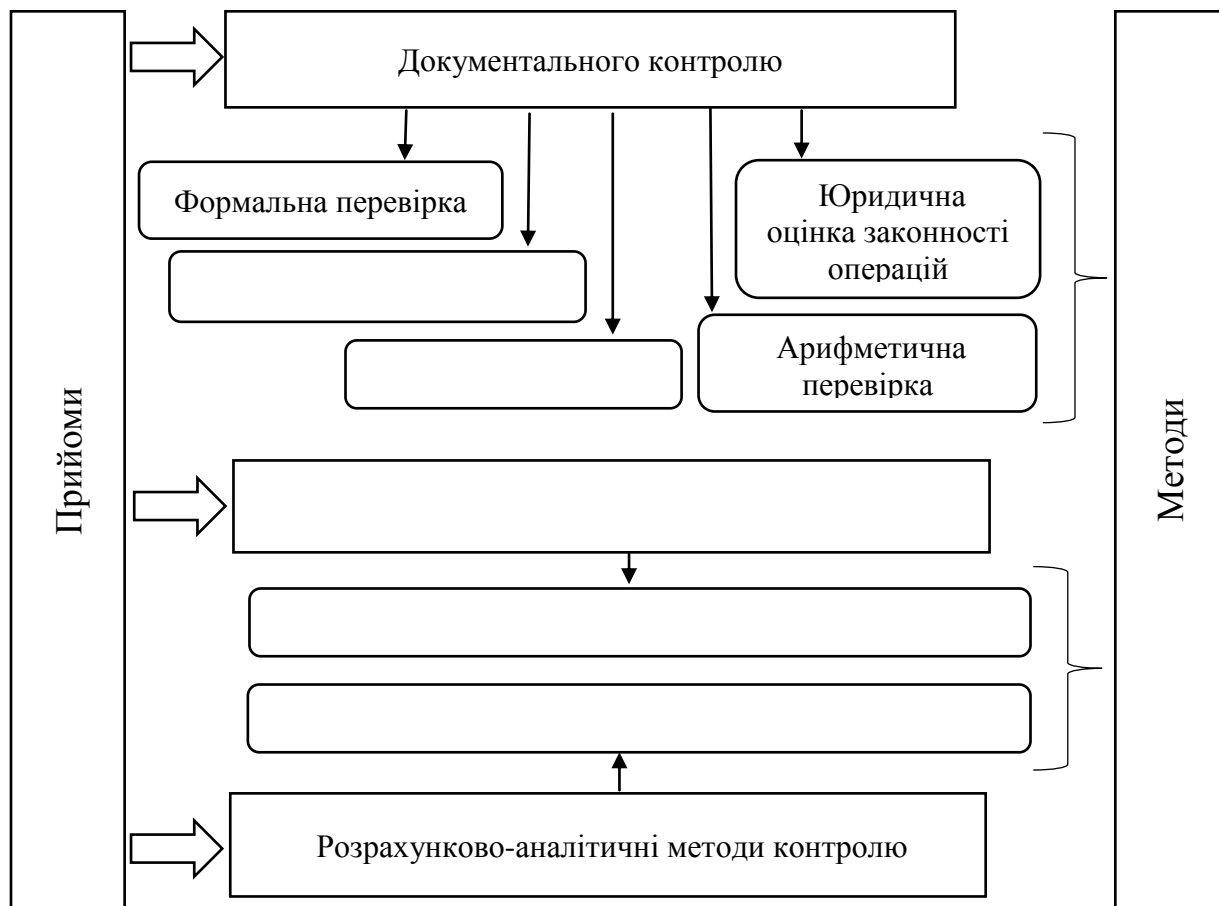

Рис.3.2 Прийоми та методи контролю основних засобів.

Джерело: сформовано за [47].

На основі застосованих прийомів і методів контролю основних засобів можна скористатися узагальнюючими підходами: «документування отриманих контрольних результатів; аналітичне групування даних; слідчо-юридичне обґрунтування отриманих результатів; синтезоване або підсумкове групування отриманих даних» [47].

Кінцевим етапом проведення контролю наявності та руху основних засобів на підприємстві є формування документів, що містить результати проведеної перевірки: акти перевірок, акти обстеження, звіти та інші документи, що несуть інформацію про перевірку господарських операцій з основними засобами.

Отже, контроль основних засобів включає в себе комплекс заходів та процедур, спрямованих на забезпечення ефективного та раціонального використання, збереження, амортизацію, облік та відтворення цих активів у підприємстві. Для проведення ефективного контролю операцій з основними засобами необхідно: чітко визначитися з метою проведення контрольної перевірки; слідувати згідно з поставленими завданням; для збору достовірної інформації - мати доступ до джерел її формування; використовувати різні прийоми та методи – для отримання максимально повної інформації; відображати отриману інформацію у робочих та звітних документах.

3.2. Стан контрольних заходів наявності та руху основних засобів в досліджуваному підприємстві

Контроль на підприємстві є ключовою складовою ефективного управління та забезпечення стійкості та успішності діяльності. Контроль операцій з основними засобами на підприємстві включає в себе ряд заходів та процедур, спрямованих на ефективне управління цими активами. Основною метою контролю є забезпечення ефективного використання, безпеки та довговічності основних засобів. Ефективний контроль операцій з основними засобами допомагає підприємству уникати негативних наслідків та максимізувати вартість цих активів для досягнення стратегічних цілей бізнесу.

В СТОВ «Дніпро-Н» проводиться лише фактичний вид контролю основних засобів, із застосуванням його основного методу – інвентаризації. Під час даного методу контролю визначається: наявні основні засоби і порівнюються

з даними відображеними в бухгалтерських регістрах для виявлення надлишку або нестачі; умови використання та експлуатації ОЗ.

Проведення інвентаризації на підприємствах України регламентовано Положенням «Про інвентаризацію активів та зобов'язань» від 02.09.2014р. №879, яке визначає «порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань та оформлення її результатів» [35].

Частота проведення інвентаризації, як правило, не рідше ніж раз на рік (після 01.10). Перевірку бібліотечних фондів здійснюють раз у 5 років, інших ОЗ – раз у 3 роки. Винятком є проведення обов'язкової інвентаризації:

- зміна організаційної форми підприємства;
- в кінці року, якщо не проводилося до 01.10;
- зміна матеріально-відповідальної особи;
- виявлення фактів крадіжок та псування цінностей;
- за виконавчим листом; форс-мажорних обставин.

В СТОВ «Дніпро-Н» інвентаризацію основних засобів проводять згідно наказу по підприємству, періодично раз у рік. Реалізує контрольну функцію на підприємстві затверджена інвентаризаційна комісія, головою є керівник. Так як інвентаризація основних засобів є самим відповідальним етапом роботи комісії, то і в її склад входять тільки досвідчені та професійні фахівці.

Відображають факт проведення інвентаризації у типових інвентаризаційних відомостях (ф. інв.-1). Записи в описи здійснюють відповідальні особи, за якими закріплений даний об'єкт основних засобів. В даному документі відображають перевірки на три дати, щоб скоротити обсяг роботи щорічної перевірки. За наявності неоприбуткованих ОЗ та виявленні нестач, складаються окремі акти.

Якщо результатом проведення інвентаризації основних засобів на підприємстві є нестача основних засобів то її відображають в обліку наступним чином:

- Дт 976 «Списання необоротних активів» Кт 10 «Основні засоби» за залишковою вартістю;
- Дт 13 «Знос основних засобів» Кт 10 «Основні засоби» на суму зносу;

Якщо було виявлено винних осіб, то за рішенням керівника підприємства, сума збитку, списується на них:

- Дт 375 «Розрахунки по відшкодуванню завданих збитків»

Кт 716 «Відшкодування раніше списаних активів»

Якщо винні особи одразу не були установлені, то суму нестачі тимчасово відображають на Дт рахунку 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей», після установлення – роблять запис:

- Дт 375 «Розрахунки по відшкодуванню завданих збитків»

Кт 716 «Відшкодування раніше списаних активів»

Кт рах. 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей»;

Із отриманої суми збитку погашається сума вартості основного засобу із нестачі та сплачується до бюджету ПДВ, яке нараховується із отриманого доходу та є частиною розрахунку збитку.

Рішення по результатам проведеної інвентаризації затверджується керівником підприємства. В обліку відображають інформацію з матеріалів проведеною інвентаризації в місяць її закінчення або не пізніше кінця поточного року.

Отже, стан контролю на підприємстві є задовільним. В СТОВ «Дніпро-Н» проводиться лише фактичний вид контролю основних засобів, із застосуванням його основного методу – інвентаризації, яку проводять згідно наказу по підприємству, періодично раз у рік, за винятком, обов'язкової інвентаризації. Реалізує контрольну функцію на підприємстві затверджена інвентаризаційна комісія, головою є керівник, в її склад входять тільки досвідчені та професійні фахівці. За час проведення дослідження нестач та псування цінностей виявлено не було. До недоліків контролю основних засобів на підприємстві можна віднести: час проведення інвентаризації співпадає з формуванням річного звіту, і працівники, які зайняті у перевірці мають дуже велике навантаження та відволікаються від їх основної роботи, тому доцільним було б залучати для проведення інвентаризації незалежних фахівців за рахунок сторонніх організацій чи створення відділу внутрішнього контролю. А враховуючи різноманітність необоротних засобів на підприємстві, питання

ефективності проведення контролю основних засобів та його результати є актуальним для СТОВ «Дніпро-Н».

3.3. Удосконалення контролю наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві

Так як недоліком контролю основних засобів на підприємстві є той факт, що час проведення інвентаризації співпадає з формуванням річного звіту, і працівники, які зайняті у перевірці мають дуже велике навантаження та відволікаються від їх основної роботи, тому доцільним було б залучати для проведення інвентаризації незалежних фахівців за рахунок сторонніх організацій чи створення відділу внутрішнього контролю.

Розглянемо варіанти підвищення контролю основних засобів на підприємстві.

1. Залучення до проведення інвентаризації незалежних фахівців, тобто скористатися послугами аутсорсингу.

Перевагами аутсорсингу є:

- «Концентрація уваги на основній діяльності;
- Проведення інвентаризації без зупинки роботи у зручний час;
- Використання сучасного обладнання;
- Мінімальні терміни виконання робіт;
- Незалежні і кваліфіковані аудитори» [12].

2. Застосування автоматизованої on-line системи «Інвентаризація On-line», «яка призначена для проведення інвентаризації, обліку та контролю переміщення ТМЦ, додавати або закривати доступи користувачам і місця знаходження ТМЦ» [12]. Запропонована автоматизована система складається із 4 розділів: «Опис»; «Надлишки»; «Статус»; «Аналітика» (у розрізі підрозділів «Наявність ТМЦ» та «Бухгалтерія»).

Перевагами застосування системи «Інвентаризація On-line» є:

- Автоматизований облік ОЗ;
- Проведення інвентаризації в короткі строки;
- Покращення оперативного контролю переміщення ОЗ

- Уникнення неточностей під час оприбуткування та руху ОЗ;
- Дозволяє «виявляти прямі зловживання матеріально відповідальними особами та неправильні відображення документальних даних» [12].

3. Створення відділу внутрішнього контролю на підприємстві, де облік основних засобів буде одною із основних перевірок, враховуючи масштабність об'єкту, різносторонність та його значущість для ефективної діяльності підприємства.

Для ефективної перевірки основних засобів внутрішніми контролерами пропонуємо шаблони робочих документів, які представлені в таблицях 3.1-3.2.

Таблиця 3.1

Запропонований робочий документ

Перевірка складу та структури основних засобів у СТОВ «Дніпро-Н»*

Назва об'єкта перевірки	Номер субрахунка	Вартість, за якою об'єкти відображаються в обліку, тис.грн	Питома вага окремого об'єкта основних засобів у загальній їх величині
Будинки, споруди передавальні пристрої	101	2369	7,0
Машини та обладнання	102	29127	86,6
Транспортні засоби	102	1953	5,9
Інструменти, прилади та інвентар (меблі)	104	161	0,5
Разом за період		33610	100

*-для заповнення документу взято дані із фінансової звітності за 2022р. СТОВ «Дніпро-Н».

Таблиця 3.2

Запропонований робочий документ

Перевірка правильності формування первісної вартості основних засобів у СТОВ «Дніпро-Н»

Об'єкт основних засобів	Вартість придбання, грн	Інформація контрольної перевірки для підтвердження первісної вартості основних засобів			Первісна вартість підтверджена контролером, грн	Розбіжність між даними контролера та обліковими даними, грн
		№, дата документу	Сума, яка включається до первісної вартості, згідно законодавства (без ПДВ), грн	Якісні характеристики документу		
Насос «Аквामір»	22910грн., у т.ч. ПДВ – 3818,33 грн	Накладна № 14534 від 01.05.2022р	19091,67	Оформлено належним чином	19091,67	0,00
Разом за	22910грн., у	-	19091,67	...	19091,67	...

період	т.ч. ПДВ – 3818,33 грн					
--------	---------------------------	--	--	--	--	--

Джерело: сформовано за [41].

Отже, ефективність внутрішнього контролю основних засобів на підприємстві визначається його здатністю до надійного забезпечення правильності, повноти, достовірності та вчасності обліку та використання цих активів та є важливою частиною системи корпоративного управління. Загальна мета ефективного внутрішнього контролю основних засобів полягає в забезпеченні стабільності, довгострокового успіху та високого рівня відповідальності перед усіма зацікавленими сторонами.

Для покращення контролю наявності та руху основних засобів на досліджуваному підприємстві та досягнення ефективності його діяльності, було запропоновано декілька варіантів. Запропоновано проведення інвентаризації незалежними фахівцями, тобто послуги аутсорсингу, що підвищить достовірність та об'єктивність інвентаризації, яка є важливою для забезпечення правильного управління та використання основних засобів підприємства. Іншим варіантом удосконалення контролю основних засобів на підприємстві є застосування автоматизованої on-line системи «Інвентаризація On-line», основною функцією якої є контроль за ТМЦ (застосування даного девайсу значно полегшить контрольну функцію підприємства). Одним із напрямів може бути і створення відділу внутрішнього контролю на підприємстві, де облік основних засобів буде одною із основних перевірок, враховуючи масштабність об'єкту, різносторонність та його значущість для ефективної діяльності підприємства та запропоновані робочі документи контролера, що є ключовим інструментом для забезпечення ефективного проведення контролю основних засобів та виявлення недоліків.

Висновки до розділу 3

1. Створення ефективної системи внутрішнього контролю на підприємстві, забезпечить керівництво достовірною інформацією про наявні

ресурси та їх ефективне використання. Контроль основних засобів включає в себе комплекс заходів та процедур, спрямованих на забезпечення ефективного та раціонального використання, збереження, амортизацію, облік та відтворення цих активів у підприємстві.

2. Для проведення ефективного контролю операцій з основними засобами необхідно: чітко визначитися з метою проведення контрольної перевірки; слідувати згідно з поставленими завданням; для збору достовірної інформації - мати доступ до джерел її формування; використовувати різні прийоми та методи – для отримання максимально повної інформації; відображати отриману інформацію у робочих та звітних документах. Контроль за основними засобами спрямований на забезпечення їхнього оптимального використання та довговічності, що в свою чергу сприяє ефективності та стабільності діяльності підприємства.

3. Стан контролю на підприємстві є задовільним. В СТОВ «Дніпро-Н» проводиться лише фактичний вид контролю основних засобів, із застосуванням його основного методу – інвентаризації, яку проводять згідно наказу по підприємству, періодично раз у рік, за винятком, обов'язкової інвентаризації. Реалізує контрольну функцію на підприємстві затверджена інвентаризаційна комісія, головою є керівник, в її склад входять тільки досвідчені та професійні фахівці. За час проведення дослідження недостач та псування цінностей виявлено не було. До недоліків контролю основних засобів на підприємстві можна віднести: час проведення інвентаризації співпадає з формуванням річного звіту, і працівники, які зайняті у перевірці мають дуже велике навантаження та відволікаються від їх основної роботи, тому доцільним було б залучати для проведення інвентаризації незалежних фахівців за рахунок сторонніх організацій чи створення відділу внутрішнього контролю. А враховуючи різноманітність необоротних засобів на підприємстві, питання ефективності проведення контролю основних засобів та його результати є актуальним для СТОВ «Дніпро-Н».

4. Ефективність внутрішнього контролю основних засобів на підприємстві визначається його здатністю до надійного забезпечення

правильності, повноти, достовірності та вчасності обліку та використання цих активів та є важливою частиною системи корпоративного управління. Загальна мета ефективного внутрішнього контролю основних засобів полягає в забезпеченні стабільності, довгострокового успіху та високого рівня відповідальності перед усіма зацікавленими сторонами.

5. Для покращення контролю наявності та руху основних засобів на досліджуваному підприємстві та досягнення ефективності його діяльності, було запропоновано декілька варіантів. Запропоновано проведення інвентаризації незалежними фахівцями, тобто послуги аутсорсингу, що підвищить достовірність та об'єктивність інвентаризації, яка є важливою для забезпечення правильного управління та використання основних засобів підприємства. Іншим варіантом удосконалення контролю основних засобів на підприємстві є застосування автоматизованої on-line системи «Інвентаризація On-line», основною функцією якої є контроль за ТМЦ (застосування даного девайсу значно полегшить контрольну функцію підприємства). Одним із напрямів може бути і створення відділу внутрішнього контролю на підприємстві, де облік основних засобів буде одною із основних перевірок, враховуючи масштабність об'єкту, різносторонність та його значущість для ефективної діяльності підприємства та запропоновані робочі документи контролера, що є ключовим інструментом для забезпечення ефективного проведення контролю основних засобів та виявлення недоліків.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведені дослідження обліку і контролю наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві дозволили сформулювати наступні висновки:

1. Облік і контроль за основними засобами на сільськогосподарських підприємствах має свої особливості та специфіку їхньої діяльності. Раціональне ведення бухгалтерського обліку основних засобів є особливо актуальним в умовах сьогодення. Від того як організований процес обліку і контролю на підприємстві залежить його ефективність діяльності. А розроблені і затверджені регламентуючі документи спростять та удосконалять обліковий та контрольний процес. Наочне відображення інформації про стан основних засобів, як об'єкту обліку схематично у вигляді моделі, забезпечує розуміння процесу відображення основних засобів на підприємстві від етапу оприбуткування до вибуття.

2. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю основних засобів регулюється законодавством України та включає в себе ряд норм, положень і вимог, які регламентують облік, зберігання, використання та відтворення основних засобів. Визначення ОЗ згідно ПКУ є менш розгорнутим та більш чітко визначеним і по деяким критеріям відрізняється від значень за бухгалтерськими стандартами. Це створює відповідні труднощі в обліку ОЗ на підприємствах та провокує останніх вносити корективи в обліково розпорядчі документи внутрішнього користування. Для досягнення максимально ефективної діяльності на підприємстві, необхідно неухильно дотримуватися нормативно-законодавчих актів. Для уникнення розбіжностей у фінансовому та податковому обліку необхідно гармонізувати визначення поняття основних засобів у нормативних актах.

3. СТОВ «Дніпро – Н» було утворено в 2000 році в селі Пушкарівка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області і здійснює діяльність в галузі рослинництва і тваринництва, а також надання послуг. Розмір майна досліджуваного підприємства за період 2018-2022рр. збільшився на 86,90%. В

структурі необоротних активів 98-99% займає вартість основних засобів. Розмір чистого доходу за період підвищився на 56,01%. Темпи зростання операційних витрат коливаються в розрізі окремих складових. Сума валового прибутку складає 10-26% від суми виручки від реалізації продукції. Щорічна зміна суми чистого прибутку СТОВ «Дніпро - Н» за період 2018-2022рр складає 9054,7 тис. грн. Отже, можемо стверджувати, що досліджуване СТОВ «Дніпро - Н» веде ефективний бізнес, отримує прибуток та здатний погашати власними грошовими коштами свої зобов'язання перед контрагентами.

4. Питома вага необоротних активів в структурі майна СТОВ «Дніпро - Н» в динаміці за період 2018 – 2022рр коливається в межах 42-53%, тобто можемо зазначити про достатній рівень технічного забезпечення виробничого процесу на підприємстві. Вартість основних засобів за досліджуваний період збільшилась в 1,5 рази. Аналіз засвідчив суттєві коливання показників ефективності використання основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н» за період 2018 – 2022рр. Зокрема, темпи приросту вартості основних засобів змінилися на 35 в.п. в бік збільшення, а коефіцієнт оновлення – на 20,53 в.п. з суттєвими коливаннями. Показники зносу мають згладжену тенденцію до зміни, зокрема поступова зміна склала 3,18 в.п.

5. Раціональна організація облікового процесу потрібна багатьом суб'єктам виробничого та управлінського процесу. В досліджуваному підприємстві облік організовано за допомогою бухгалтерії з 4 бухгалтерів на чолі з головним бухгалтером. Всі фахівці бухгалтерії мають вищу освіту, практичний досвід та фахові навички з можливістю підвищення кваліфікації шляхом участі у бухгалтерських семінарах та доступу до спеціалізованих бухгалтерських інтернет-видань. Облік в досліджуваному підприємстві автоматизовано. В програму 1С: Бухгалтерія (версія 8.3) вбудовано налаштування та додаткові програмні модулі, розроблені під особливості діяльності СТОВ «Дніпро - Н» та потреби управлінського персоналу. В СТОВ «Дніпро - Н» облік ведеться відповідно до положень розробленого і введеного в дію Наказу про облікову політику, який має розділ, призначений висвітленню питань щодо обліку основних засобів. Підприємство є платником ПДВ та

єдиного податку 4 групи. Податкова звітність СТОВ «Дніпро - Н» здається за допомогою спеціалізованої програми Med.ос.

6. Документальне оформлення операцій з наявності та руху основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н» здійснюється в автоматизованому режимі. В програмі передбачено спеціальні документи для обліку основних засобів. Всі ці документи містять вкладку Провести документ, активація якої формує бухгалтерські проведення з відповідним відображенням інформації на рахунках обліку. Узагальнення операцій з наявності та руху основних засобів відбувається в режимі формування оборотно-сальдової відомості по рахунку. Аналітичний облік побудовано в розрізі окремих об'єктів основних засобів. В програмі 1С: Бухгалтерія така аналітика визначена можливістю ознаки у вигляді субконто рахунку.

7. Будь-які основні засоби в процесі їх використання в процесі підприємницької діяльності вимагають виконання ремонтних робіт. Пропонуємо в обліку виділити окремий рахунок, наприклад, 29, який назвати «Поточні ремонтні роботи», на якому буде здійснюватись накопичення сум, пов'язаних з виконанням поточного ремонту. Ці суми будуть списуватись на поточні витрати діяльності в порядку закриття рахунку. В кінці звітного періоду на цьому рахунку може бути залишок, який буде означати вартість незавершених ремонтних робіт. В кваліфікаційній роботі наведено пропонувану схему обліку поточного ремонту основних засобів. На нашу думку, пропонуваний підхід дозволить деталізувати інформацію щодо видів ремонтних робіт та вартість незавершеного поточного ремонту основних засобів для підвищення якості оцінки основних засобів.

8. Якісна оцінка основних засобів вимагає сукупності напрямків удосконалення обліку, до якого також можна віднести питання, пов'язані з переоцінкою основних засобів. Бухгалтер на підставі акту визначення справедливої оцінки буде приймати рішення щодо необхідності переоцінки основних засобів. Важливим в даному питанні є документальне оформлення переоцінки основних засобів. Пропонуємо для проведення переоцінки основних засобів документ – Акт переоцінки. Зазначений документ можна вбудувати в

бухгалтерську програму 1С: Бухгалтерія за допомогою відповідних системних надбудов та налаштувань.

9. Для проведення ефективного контролю операцій з основними засобами необхідно: чітко визначитися з метою проведення контрольної перевірки; слідувати згідно з поставленими завданням; для збору достовірної інформації - мати доступ до джерел її формування; використовувати різні прийоми та методи – для отримання максимально повної інформації; відображати отриману інформацію у робочих та звітних документах. Контроль за основними засобами спрямований на забезпечення їхнього оптимального використання та довговічності, що в свою чергу сприяє ефективності та стабільності діяльності підприємства.

10. Стан контролю на підприємстві є задовільним. В СТОВ «Дніпро-Н» проводиться лише фактичний вид контролю основних засобів, із застосуванням його основного методу – інвентаризації, яку проводять згідно наказу по підприємству, періодично раз у рік, за винятком, обов'язкової інвентаризації. Реалізує контрольну функцію на підприємстві затверджена інвентаризаційна комісія, головою є керівник, в її склад входять тільки досвідчені та професійні фахівці. За час проведення дослідження недостач та псування цінностей виявлено не було. До недоліків контролю основних засобів на підприємстві можна віднести: час проведення інвентаризації співпадає з формуванням річного звіту, і працівники, які зайняті у перевірці мають дуже велике навантаження та відволікаються від їх основної роботи, тому доцільним було б залучати для проведення інвентаризації незалежних фахівців за рахунок сторонніх організацій чи створення відділу внутрішнього контролю. А враховуючи різноманітність необоротних засобів на підприємстві, питання ефективності проведення контролю основних засобів та його результати є актуальним для СТОВ «Дніпро-Н».

11. Для покращення контролю наявності та руху основних засобів на досліджуваному підприємстві та досягнення ефективності його діяльності, було запропоновано декілька варіантів. Запропоновано проведення інвентаризації незалежними фахівцями, тобто послуги аутсорсингу, що підвищить

достовірність та об'єктивність інвентаризації, яка є важливою для забезпечення правильного управління та використання основних засобів підприємства. Іншим варіантом удосконалення контролю основних засобів на підприємстві є застосування автоматизованої on-line системи «Інвентаризація On-line», основною функцією якої є контроль за ТМЦ (застосування даного девайсу значно полегшить контрольну функцію підприємства). Одним із напрямів може бути і створення відділу внутрішнього контролю на підприємстві, де облік основних засобів буде одною із основних перевірок, враховуючи масштабність об'єкту, різносторонність та його значущість для ефективної діяльності підприємства та запропоновані робочі документи контролера, що є ключовим інструментом для забезпечення ефективного проведення контролю основних засобів та виявлення недоліків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко Л. І., Громаков О.І. Шляхи удосконалення обліку амортизації основних засобів. *Бізнес-навігатор*. 2013. № 1. С. 161-166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2013_1_31
2. Бойко Р.В., Воронко Р.М., Редченко К.І. Облікове забезпечення системи управління основними засобами підприємства: організаційний аспект. *Вісник ЛТЕУ Економічні науки*. 2022. №70. С. 13-19. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-70-02>
3. Бойко Р.В., Чік М.Ю., Побережниченко М.В. Оцінка основних засобів у системі управління необоротними активами підприємства. *Вісник ЛТЕУ Економічні науки*. 2022. №71. С. 36-42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-71-05>
4. Брадул, О., Буркова, Л., & Шепелюк, В.. Податкові аспекти амортизаційної політики підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 2021. (3(63), 61–67. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-61-67>
5. Бредіхін В.М., Янченко Н.В., Мокрицька І.Ю. Основні засоби та ефективність їх використання. *Комунальне господарство міст*, 2020, том 5, випуск 158. С.90-95. DOI 10.33042/2522-1809-2020-5-158-90-95
6. Буркова Л.А., Зволь В.О. Проблемні аспекти обліку основних засобів та напрями їх вирішення. *Вчені записки КНЕУ*. 2022. №26 (1). С. 133-140. URL: https://drive.google.com/file/d/1LC-fnjRs6rE_h2boPO6kw5f3LyJjXt_a/view
7. Галецька Т.І., Хазанюк А.М. Особливості обліку основних засобів на підприємстві та шляхи його вдосконалення. *Національний університет «Острозька академія»*. – 2020. URL: <https://bit.ly/3EUtmYL>
8. Гуцаленко Л.В., Гловюк А.С., Ковальчук І.В. Організація обліку та аудиту основних засобів. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск №8. С.741-747. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/123.pdf
9. Жадан Т.А., Лозова Н.В. Економічна сутність основних засобів підприємства: обліковий аспект. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Випуск 8. С.1112-1116. URL: <http://surl.li/ohmjx>.

10. Занько Б.М. Віднесення матеріальних активів до складу основних засобів: проблеми податкового законодавства. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2018. Вип.2. С. 45-51. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/522575.pdf>

11. Зінченко О.В., Кептя В.В. Методичний аспект обліку основних засобів та їх роль за сучасних умов господарювання. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Випуск 6 (17). С.664-673. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/17_2018/117.pdf

12. Інвентаризація основних засобів. URL: <http://surl.li/ohjmf>

13. Колісник О.П., Приходько К.К. Облік і контроль основних засобів в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. №7. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-09-03>

14. Колісник Т.А., Буднікова І.С., Шмиголь Н.М. Економічна сутність основних засобів підприємства та форми їх відтворення. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Випуск 5(10). С.229-234. URL:http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/5_10_uk/41.pdf

15. Кононова І. В., Бакум А. О. Особливості обліку та аудиту основних засобів згідно з міжнародними стандартами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 6 ч. 2. С. 19–23. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6%282%29_6

16. Костюнік О.В., Наконечна А.А. Економічний зміст та класифікація основних засобів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Випуск 21. Частина 1. С.177-180. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_21/1/47.pdf

17. Кравченко М.В., Кошелюк А.О. Переваги, недоліки та оптимізація методики первинного обліку нарахування амортизації в аграрних підприємствах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 21. С.677-680. URL: <http://global-national.in.ua/archive/21-2018/129.pdf>

18. Кравченко М.В., Плахотний В.С. Шляхи підвищення економічної ефективності використання основних засобів на підприємствах АПК. *Вісник*

ХДУ Серія Економічні науки. 2018. Том 3 № 30. С. 129-132. URL: <https://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/324>

19. Леонова Ю.О. Особливості обліку основних засобів в умовах дії податкового кодексу України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 16. С. 872-876. URL: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/173.pdf>

20. Макаренко А. П., Шама М. В. Аудит основних засобів на підприємстві та напрями його вдосконалення. *Агросвіт*. 2020. № 2. С. 30–37. DOI: [10.32702/2306-6792.2020.2.30](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.2.30)

21. Максименко І.Я., Зоря О.П., Березін О.Є. Особливості визначення основних засобів у процесі управління підприємством: бухгалтерський та податковий аспекти. *Агросвіт*. 2017. №19-20. С. 47-50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2017_19-20_8.

22. Максимова А. В., Бояр Е. М. Бухгалтерський та податковий облік основних засобів в сучасних умовах: головні аспекти та відмінності. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6125> (дата звернення: 29.10.2023).

23. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Затверджені наказом Міністерства фінансів України № 561 від 30 верес. 2003 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15>

24. Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 "Основні засоби" [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. URL:<http://www.zakon.rada.kiev.ua>.

25. Міньковська, А. В., Шаповалов, Є. В., & Іонова, К. О. Облік основних засобів: фінансовий та податковий аспекти. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, 2023. (10). DOI:<https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-09-03>

26. Мішура В.Б., Спіцин А.Є. Еволюція поняття, класифікація та економічна сутність основних засобів. *Науковий вісник ДДМА*. 2017. №2(23Е). С.148-154. URL: <http://surl.li/oepet>

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні

вимоги до фінансової звітності". Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 73 від 7 лютого. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби". Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27 квіт. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

29. Овсюк Н.В., Афанас'єва І.І., Звірюк О.Р. Облік і оподаткування операцій з основними засобами в умовах МСФЗ та національного податкового законодавства. *Економічний простір*. 2022. №180. С.202-207. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/180-33>

30. Озеран А. В., Коршикова Р. С. Гармонізація вимог П(С)БО України із МСФЗ щодо обліку основних засобів. *Науково-практичне видання «Незалежний АУДИТОР»*. 2016. № 15 (І). С. 54–61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Na_2016_15_10

31. Основні засоби: визнання та класифікація. Інтерактивна бухгалтерія. 2017. №94. URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/596>

32. Петренко А.Я., Попова В.Д. Організація обліку основних засобів та шляхи її вдосконалення. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 18. С.994-1001. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/138.pdf

33. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами та доповненнями від 20.09.2011 р.) [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

34. Подмешальська Ю.В., Троян О.В., Біла Л.В. Теоретико-практичні аспекти проведення аудиту основних засобів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №2. С.64-70. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.2.64

35. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань від 02.09.2014 № 879. Верховної Ради України. URL: <http://surl.li/axagv>

36. Приходько І.П. Методи нарахування амортизації в бухгалтерському обліку аграрних підприємств. *Ефективна економіка*. 2013. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1922>

37. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>

38. Прокопенко В. Компонентний облік ОЗ: бухгалтерсько-податкові особливості. *Практика МСФЗ*. 2022. №10. С.19-25. URL: <https://ibuhgalter.net/material/1398/27478>

39. Проскуріна Н.М., Марко Н.Ю. Економічна сутність основних засобів. Дослідження науковців та нормативно-правові акти. *Наукові записки міжнародного гуманітарного університету*. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5682/2022/37/07>

40. Прохорова, Л., & Фостійчук, А. Актуальні проблеми удосконалення управлінського обліку основних засобів в сучасних умовах за використанням інформаційних джерел. *Молодий вчений*, 2020. 1 (77), 6-11. DOI:<https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-1-77-2>

41. Пугаченко О. Фоміна Т. Робочі документи внутрішнього контролю операцій з необоротними активами: прикладний аспект. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. Випуск 3 С.69-84. URL: <http://surl.li/ohkex>

42. Радіонова Н.Й., Михайлюк О.В. Організація внутрішньогосподарського контролю основних засобів на підприємствах України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2018. №14(54). С.37-39. URL: <http://surl.li/ogwbw>.

43. Радіонова, Н. Й., & Губська, Д. В. Особливості обліку та аудиту основних засобів відповідно вимог міжнародних стандартів. *Економічний простір*, 2019. (146), С.113-124. URL:<http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/125>

44. Селіванова Н.М., Качанова Н.С. Організаційно-методичні аспекти компонентного обліку основних засобів в умовах переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності. *Економіка: реалії часу*. 2020. № 1 (47). С. 53-60. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2020/No1/53.pdf>.

45. Селіванова Н.М., Поздняк К.О. VI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI

столітті». 16-18 грудня 2015. Одеса. С.75-82. URL:
<https://economics.net.ua/files/science/ipreed/2015/75.pdf>

46. Сирота О.В., Підлісецький Г.М. Проблематика визначення економічної сутності категорії «основні засоби». *Економіка та держава*. 2013. № 2. С.51-55. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2013/16.pdf

47. Степаненко В.О. Організація внутрішнього контролю операцій з основними засобами. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск №51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-57>

48. Степаненко О. І. Документування операцій у процесі експлуатації основних засобів підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 24. Ч. 3. С. 86-94. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/25501>

49. Степаненко О.І., Чернишенко Я.Г. Альтернативні підходи в документуванні облікової інформації про об'єкти основних засобів підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Випуск 5. С.151-157. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/5_2015ua/35.pdf

50. Томчук В.В., Лесік Є.С. Сучасні аспекти аудиту основних засобів. *Економіка і організація управління*. 2018. №4 (32). С. 100-110. http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2018_4_12

51. Феофанова І., Антонова О. Проблеми обліку основних засобів на підприємстві. *Молодий вчений*. 2020. №11 (87). С. 205-208. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/129>

52. Фрейман А.В., Селіванова Н.М. Удосконалення організації обліку основних засобів в період карантину. *ECONOMICS: time realities*. 2022. №2(60). С.68-81. DOI: 10.15276/ETR.02.2022.8

53. Чернишенко Я. Г. Формування облікової інформації про придбання та введення в експлуатацію основних засобів підприємства. *Молодий вчений*. 2016. № 6 (33). С. 135-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_6_36

54. Шаповалов Є.В. Основні засоби як економічна категорія. *Обліково-*

фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 26-27 жовтня 2023 р. : Дніпро : ДДАЕУ, 2023. С.58-60.

55. Шаровська Т.С., Мальченко Г.В. Сучасна проблематика обліку основних засобів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 3 (20). С. 543- 549. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/20_2019/83.pdf.

56. Щодо амортизації у податковому обліку основних засобів, які знаходяться на тимчасово окупованій території. *Пресслужба Державної податкової служби України* від 03.05.2023. – URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/674145.html>

57. Яковишина Н.А., Яковенко К.А. Теоретичні основи обліку основних засобів. *Молодий вчений*. 2018. № 5 (57). С. 779-782. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/5/180.pdf>.

58. Tepliuk, M., Shkoda, T., Kukoba, V., Chebakova, T., Petrovska, S. Organizational culture in cooperation of business and education in Ukraine. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu* this link is disabled, 2021, 2021(3). P. 184–189. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-3/184>

ДОДАТКИ

Додаток А
Динаміка показників Звіту про фінансовий стан
СТОВ «Дніпро - Н»

Види показників майна і капіталу	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Майно - усього	26388	29979	37620	37 620	49318	186,90
Необоротні активи	12600	14680	16117	16117	26355	209,17
Основні засоби	12411	14470	15907	15907	26093	210,24
Довгострокові біологічні активи	189	210	210	210	262	138,62
Оборотні активи	276779	289522	274693	311699	298867	107,98
Запаси	10853	11815	17016	17016	19365	178,43
Поточні біологічні активи	121	386	537	492	5032	4158,68
Поточна дебіторська заборгованість	686	1093	969	969	653	95,19
Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	1765	2024	3371	3371	2671	151,33
Капітал- усього	26388	29979	37620	37 620	49318	186,90
Власний капітал	15164	15215	15393	15393	35278	232,64
Зареєстрований (пайовий) капітал	7	7	7	7	7	100,00
Зобов'язання і забезпечення	11224	14768	22227	22227	14040	125,09
Довгострокові зобов'язання	354	186	26	26	0	-
Поточні зобов'язання	10870	14582	22201	22201	14040	129,16
Короткострокові кредити банків	8700	9259	14510	14510	10033	115,32
Поточна кредиторська заборгованість	28	2270	5846	5846	1146	4092,86

Додаток Б
Динаміка показників Звіту про фінансові результати
СТОВ «Дніпро - Н»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношен ня у % 2022 р. до 2018 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	38180,00	37057,00	36796,00	36796,00	59564,00	156,01
Операційні витрати, в тому числі:						
1) собівартість реалізованої продукції	30847,00	32584,00	33998,00	33998,00	32509,00	105,39
2) адміністративні витрати	847,00	1086,00	1204,00	1204,00	1730,00	204,25
3) витрати на збут	229,00	361,00	69,00	69,00	257,00	112,23
4) інші операційні витрати	1075,00	1359,00	617,00	617,00	1905,00	177,21
Валовий прибуток (збиток)	7333,00	4473,00	2798,00	2798,00	27055,00	368,95
Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	19,21	12,07	7,60	7,60	45,42	26,22
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	5049,00	2075,00	2415,00	2415,00	21794,00	431,65
Фінансові та інвестиційні витрати	835,00	2024,00	2237,00	2237,00	1909,00	228,62
Фінансовий результат до оподаткування	3214,00	51,00	178,00	178,00	19885,00	618,70
Чистий прибуток (збиток)	3214,00	51,00	178,00	178,00	19885,00	16671,00
Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	8,42	0,14	0,48	0,48	33,38	24,97